

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

Evidenčné číslo: 101006/B/2022/36122176491891460

FUNKČNÁ KLASIFIKÁCIA VÝDAVKOV VEREJNEJ SPRÁVY
V KRAJINÁCH EÚ
Bakalárska práca

2022

Dóra Csíriová

EKONOMICKÁ UNIVERZITA V BRATISLAVE
NÁRODOHOSPODÁRSKA FAKULTA

**FUNKČNÁ KLASIFIKÁCIA VÝDAVKOV VEREJNEJ SPRÁVY
V KRAJINÁCH EÚ**

Bakalárska práca

Študijný program: Financie, bankovníctvo a investovanie

Študijný odbor: Ekonómia a manažment

Školiace pracovisko: Katedra financií NHF

Vedúci záverečnej práce: Ing. Daša Belkovicsová, PhD.

Bratislava 2022

Dóra Csíriová

Čestné vyhlásenie

Čestne vyhlasujem, že záverečnú prácu som vypracovala samostatne a že som uviedla všetku použitú literatúru.

Dátum:

Dóra Csíriová

Pod'akovanie

Touto cestou by som sa chcela poďakovať vedúcej bakalárskej práce Ing. Daši Belkovicovej, PhD. za cenné rady, odborné vedenie a pripomienky pri vypracovaní záverečnej bakalárskej práce.

ABSTRAKT

CSÍRIOVÁ, Dóra: *Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy v krajinách EÚ*. – Ekonomická univerzita v Bratislave. Národohospodárska fakulta; Katedra financií. – Vedúci bakalárskej práce: Ing. Daša Belkovicsová, PhD. – Bratislava: NHF EUBA, 2022, 54 s.

Cieľom bakalárskej práce je vymedziť funkčnú klasifikáciu výdavkov verejnej správy a jej uplatnenie v Slovenskej republike a v kontexte medzinárodného porovnania. Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy slúži predovšetkým na účely medzinárodného porovnávania výdavkov verejnej správy z hľadiska jej funkcií. Na Slovensku bola táto štatistická klasifikácia výdavkov po prvýkrát uplatnená pri zostavovaní návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017. Práca je rozdelená do štyroch kapitol. Obsahuje štyri grafy, štyri tabuľky a štyri prílohy. Prvá kapitola je venovaná súčasnému stavu riešenej problematiky, teda teoretickému vymedzeniu verejného sektora, verejnej správy, verejných rozpočtov, verejných výdavkov, rozpočtových klasifikácií a podrobnejšie funkčnej klasifikácii. V druhej a tretej kapitole sa charakterizujú hlavný cieľ a čiastkové ciele práce a metodika práce a metódy skúmania. V štvrtej časti sa nachádzajú základné charakteristiky Európskej únie, analýza verejných výdavkov v Slovenskej republike a v krajinách Európskej únie od roku 2015 do roku 2019. Ďalšia časť sa venuje porovnaniu výdavkov v krajinách Vyšehradskej skupiny a tiež vplyvu pandémie na verejné výdavky v Slovenskej republike.

Kľúčové slová:

verejná správa, verejné výdavky, funkčná klasifikácia, rozpočtová klasifikácia, Európska únia

ABSTRACT

CSÍRIOVÁ, Dóra: *General Government Expenditure by Function in EU Countries*. – University of Economics in Bratislava. Faculty of National Economy; Department of Finance. – Head of Bachelor Thesis: Ing. Daša Belkovicsová, PhD. – Bratislava: NHF EUBA, 2022, 54 p.

The aim of the final work is to define the Classification of Functions of Government and the application of it in the Slovak Republic and in the context of international comparison. The classification is primarily used for international comparisons of public expenditure by function. The COFOG was at first applied to the budgetary plan for the years 2015-2017 in the Slovak Republic. The work is divided into four chapters. It contains four graphs, four tables and four attachments. The first chapter is devoted to the current state of the problem, hence the theoretical definition of the public sector, public administration, public budgeting, public expenditure, budgetary classifications and COFOG in more detail. The second and third chapters characterise the main and partial goals of the final work and explain the methodics of work and methods of research. In the fourth part are found basic characteristics of the European Union, the analysis of public expenditure in the Slovak Republic and in the countries of the EU between the years 2015 and 2019. The next part is devoted to the comparison of expenditure in the countries of the Visegrad Group and also to the effect of the pandemic on public expenditure in the Slovak Republic.

Key words:

public administration, public expenditure, COFOG, budgetary classification, European Union

Obsah

Zoznam grafov a tabuliek	8
Úvod.....	9
1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ.....	10
1.1 Verejný sektor	10
1.2 Verejná správa.....	12
1.3 Verejný rozpočet	13
1.3.1 Zásady, pravidlá a etapy rozpočtovania.....	14
1.3.2 Verejné výdavky	15
1.4 Rozpočtové klasifikácie verejnej správy	17
1.4.1 Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy	19
1.4.2 Výdavky jednotlivých oddielov	20
2 CIEĽ PRÁCE	24
3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA	25
4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA	26
4.1 Krajiny Európskej únie	26
4.2 Verejné výdavky podľa funkčnej klasifikácie v Slovenskej republike.....	27
4.3 Verejné výdavky podľa funkčnej klasifikácie v krajinách EÚ	32
4.3.1 Všeobecné verejné služby.....	33
4.3.2 Obrana.....	34
4.3.3 Verejný poriadok a bezpečnosť	35
4.3.4 Ekonomická oblasť	35
4.3.5 Ochrana životného prostredia	36
4.3.6 Bývanie a občianska vybavenosť.....	37
4.3.7 Zdravotníctvo.....	37
4.3.8 Rekreačia, kultúra a náboženstvo	38
4.3.9 Vzdelávanie	38
4.3.10 Sociálne zabezpečenie	39
4.4 Verejné výdavky Slovenskej republiky v porovnaní s krajinami V4	40
4.5 Vplyv pandémie koronavírusu na výdavky Slovenskej republiky.....	43
Záver	45
Zoznam použitej literatúry	46
Prílohy.....	49

Zoznam grafov a tabuliek

<i>Graf 1</i> Verejné výdavky Slovenska podľa SK COFOG v rokoch 2015-2019 v mil. €	28
<i>Graf 2</i> Podiel jednotlivých oddielov na celkových verejných výdavkoch v SR - 2015.....	31
<i>Graf 3</i> Podiel jednotlivých oddielov na celkových verejných výdavkoch v SR - 2019.....	32
<i>Graf 4</i> Podiely verejných výdavkov krajín V4 v roku 2019.....	41
<i>Tabuľka 1</i> Veľkosť výdavkov verejnej správy v Slovenskej republike	28
<i>Tabuľka 2</i> Veľkosť verejných výdavkov v krajinách Európskej únie	33
<i>Tabuľka 3</i> Verejné výdavky krajín V4 medzi rokmi 2015-2019.....	40
<i>Tabuľka 4</i> Výdavky Slovenska v rokoch 2019 a 2020	43

Úvod

Bakalárska práca sa zaoberá problematikou verejných výdavkov z pohľadu funkčnej klasifikácie, tiež nazývanej štatistická klasifikácia. Z názvu klasifikácie vyplýva, že verejné výdavky sú rozdelené na základe rôznych funkcií. Tieto funkcie sa v štruktúre klasifikácie členia na desať častí, ktorých nazývame oddiely. Ďalšími úrovňami sú skupiny, triedy a podtriedy. Klasifikácia COFOG slúži predovšetkým na účely medzinárodného porovnávania výdavkov verejnej správy.

V prvej kapitole záverečnej práce sme zadefinovali rôzne pojmy, ktoré podmieňujú existenciu verejných výdavkov. Tieto sú verejný sektor, verejná správa a verejný rozpočet. Na oboznámenie sa s danou problematikou sme používali zdroje viacerých domácich i zahraničných autorov, právne predpisy a publikácie oficiálnych národných a medzinárodných orgánov. Ďalej sme sa venovali popri funkčnej klasifikácii aj ostatným rozpočtovým klasifikáciám, ktoré spolu s funkčnou klasifikáciou udávajú rozsiahly obraz o používaní verejných zdrojov v krajine.

Druhá a tretia kapitola dáva informácie o hlavnom ciele a takisto o čiastkových cieľoch práce a o aplikovaných metódach a metodike pri skúmaní problematiky.

V aplikačnej časti práce sme najprv analyzovali vývoj verejných výdavkov na Slovensku, neskôr v krajinách Európskej únie v päťročnom období od roku 2015 do roku 2019 na základe dostupných údajov z databázy Eurostatu. Na verejné výdavky sme pozreli z viacerých hľadísk. Porovnali sme jednotlivé oddiely klasifikácie na základe peňažných jednotiek, teda v eurách, vo vzťahu k hrubému domácomu produktu a tiež k celkovým verejným výdavkom. Následne sme zhodnotili postavenie verejných výdavkov Slovenska vo vzťahu ku krajinám Vyšehradskej skupiny. V neposlednom rade sme venovali pozornosť aj vplyvu ochorenia COVID-19 na výdavky verejnej správy Slovenskej republiky.

1 SÚČASNÝ STAV RIEŠENEJ PROBLEMATIKY DOMA A V ZAHRANIČÍ

Problematika verejných výdavkov vychádza z existencie verejného sektora. Vo verejnom sektore sa moc realizuje prostredníctvom verejnej správy, ktorá spravuje verejné príjmy a výdavky v rámci verejného rozpočtovania. Preto sme sa v teoretickej časti bakalárskej práce venovali definovaniu týchto spomínaných pojmov, ako aj rozpočtovým klasifikáciám a podrobnejšie funkčnej klasifikácii výdavkov verejnej správy.

1.1 Verejný sektor

Národné hospodárstvo sa člení na viaceré sektory, z ktorých jeden je verejný sektor¹. Postavenie verejného sektora je veľmi dôležité, hlavne z dvoch dôvodov.² Na jednej strane, súkromný sektor nemá záujem o výrobu statkov a poskytovanie služieb, z ktorých nemá úžitok. Z tohto môžeme odvodiť, že verejný sektor funguje na netrhovom a neziskovom princípe. Na druhej strane, štát má isté funkcie, ktorými nechce poveriť súkromný sektor. To vyplýva z toho, že štát má povinnosť zabezpečiť spoločnosti určité statky a služby, ako napríklad zdravotníctvo alebo vzdelávanie.

Pojem verejný sektor je v rôznych literatúrach definovaný odlišne. Strecková³ vymedzuje verejný sektor ako tú časť národného hospodárstva, ktorá je financovaná z verejných financií, riadená a spravovaná verejnou správou, rozhoduje sa v nej verejnou voľbou a podlieha verejnej kontrole. Z výroku, že verejný sektor je financovaný z verejných prostriedkov, vyplýva to, že je napojený na verejnú rozpočtovú sústavu.

Podľa Beňovej a kol.⁴ je verejný sektor možné charakterizovať ako súbor činností, ktoré využitím verejných príjmov zabezpečuje jeho hlavný reprezentant – verejná vláda – v prospech verejnosti, a to v podobe správy verejných záležitostí alebo vo forme rozhodovania o poskytovaní transferov a verejných statkov a služieb, pri ktorých je veľmi náročné určiť konkrétneho užívateľa výhod a/alebo konkrétneho nositeľa nákladov.

¹ BELIČKOVÁ, K., NEUBAUEROVÁ, E., BOÓR, M. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2019, s. 68.

² BEŇOVÁ, E. a kol. *Financie a mena*. 2005, s. 78.

³ STRECKOVÁ, Y., MALÝ I. a kol. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. 1998, s. 7.

⁴ BEŇOVÁ, E. a kol. *Financie a mena*. 2005, s. 81.

Peková⁵ pri vymedzení verejného sektora kladie dôraz na skutočnosť, že je to významná časť národného hospodárstva v zmiešanej ekonomike. Poslaním verejného sektora je predchádzať a riešiť dôsledky zlyhania trhu v ekonomickom raste a sociálnom rozvoji. Úlohou verejného sektora je zabezpečiť potrebné verejné statky, pomocou prerozdeľovacích procesov efektívne alokovať finančné prostriedky sústredené v rozpočtovej sústave na produkciu verejných statkov a nakoniec vytvárať podmienky na fungovanie súkromného sektora.

Podľa Baileyho⁶ je verejný sektor možné všeobecne charakterizovať ako plánované, netrhomé poskytovanie služieb, rozsah poskytovania ktorých sa determinuje kolektívne prostredníctvom demokratických rozhodovacích procesov, pričom alokácia vytvorených statkov sa realizuje podľa odhadu potrieb finálneho spotrebiteľa.

V chápaní Systému národných účtov (System of National Accounts), verejný sektor pozostáva z národných, regionálnych a miestnych vládnych úrovní a taktiež z ich inštitucionálnych jednotiek, ktoré sú kontrolované vládnyimi jednotkami.⁷

Na základe štúdie Inštitútu interných audítorov⁸, verejný sektor pozostáva z vlád a všetkých verejne kontrolovaných a financovaných orgánov, podnikov a ďalších jednotiek, ktoré realizujú verejné programy, statky a služby. Avšak nie je vždy jednoznačné, ktoré organizácie patria k verejnému sektoru. Na určenie týchto organizácií slúži niekoľko kritérií, napríklad či realizuje istá organizácia programy, ktoré môžu byť považované za verejné, či je organizácia financovaná vládou, či vláda kontroluje politiku, činnosť alebo administratívu organizácie.

Verejný sektor všeobecne má štyri ekonomické ciele, ktoré sú:⁹ efektívna alokácia zdrojov, stabilizácia ekonomickej aktivity, spravodlivá distribúcia príjmov a podpora ekonomického rastu, určená ako rast HDP per capita. Vlády v modernej ekonomike by sa

⁵ PEKOVÁ, J. *Veřejné finance – úvod do problematiky*. 2005, s. 79.

⁶ BAILEY, S. J. *Public sector economics. Theory, policy and practice*. 1995, s. 43.

⁷ Fourth meeting of the Advisory Expert Group on National Accounts. *Government/ Public Sector/ Private Sector delineation issues by Task Force on Harmonisation of Public Sector Accounting*. 2006, s. 4. [cit. 2021-11-03] Dostupné na: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/aeg/papers/m4Delineation.PDF>

⁸ The Institute of Internal Auditors. *Supplemental Guidance: Public sector definition*. 2011. [cit. 2021-11-06] Dostupné na: <https://www.yumpu.com/en/document/read/43820242/public-sector-definition-global-institute-of-internal-auditors>

⁹ BURKHEAD, J., MINER, J. *Public Expenditure*. 2017, s. 5-6.

mali zameriavať aj na zabezpečenie čo najvyššej miery zamestnanosti a na obmedzenie cenových fluktuácií.

Za splnenie úloh vo verejnom sektore je zodpovedná verejná správa a hospodári z verejného rozpočtu. Tieto pojmy sme zadefinovali v nasledujúcich dvoch podkapitolách.

1.2 Verejná správa

Verejná správa ako celok uspokojuje potrebu organizovaného usporiadania spoločnosti, pričom jednou z jej najvýznamnejších úloh je riadenie verejného sektora.¹⁰ Preto môžeme konštatovať, že jadrom verejného sektora je verejná správa, ktorá predstavuje správu verejných záležitostí, ktorá sa realizuje ako prejav výkonnej moci v štáte.¹¹ Verejná správa môže byť chápaná aj ako činnosť alebo služba, ktorá spravuje verejné záležitosti, ale takisto aj ako sústava orgánov. Možno ju charakterizovať tiež ako inštitucionálne zabezpečenie verejných úloh – je to sústava riadiacich a výkonných činností, ktoré vyplývajú z objektívnych potrieb organizovaného usporiadania spoločnosti pri produkcii a distribúcii verejných statkov.¹²

Subjektmi verejnej správy z hľadiska územného zabezpečovania verejných úloh sú:¹³

- a) ústredná štátna správa,
- b) regionálna štátna správa,
- c) miestna samospráva,
- d) fondy sociálneho zabezpečenia.

Na základe zákona č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, subjektmi verejnej správy v Slovenskej republike sú právnické osoby zapísané v registri organizácií vedenom Štatistickým úradom Slovenskej republiky podľa osobitného predpisu a zaradené vo verejnej správe v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu, a to:¹⁴

- a) v ústrednej správe,

¹⁰ SIVÁK, R. a kol. *Financie*. 2015, s. 307.

¹¹ DEREVJANÍK, P. a kol. *Územná samospráva v procese decentralizácie verejnej správy*. 2010.

¹² SIVÁK, R. a kol. *Verejné financie*. 2007, s. 95.

¹³ PROVAZNÍKOVÁ R., SOBOTKA, M. *Veřejné financie II*. 2008, s. 31-32.

¹⁴ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [cit. 2021-11-03] Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/523/>

- b) v územnej samospráve,
- c) vo fondoch sociálneho poistenia a fondoch zdravotného poistenia.

Ďalej podľa vyššie uvedeného zákona, do ústrednej správy patria štátne rozpočtové organizácie, štátne príspevkové organizácie, štátne účelové fondy, Slovenský pozemkový fond, verejné vysoké školy a ďalšie subjekty zapísané v registri v ústrednej správe. V územnej samospráve sa vykazujú obce, vyššie územné celky a nimi zriadené rozpočtové a príspevkové organizácie, ako aj ďalšie subjekty, ktoré sú zapísané a zaradené v registri v územnej samospráve. Vo fondoch sociálneho poistenia sa vykazuje Sociálna poisťovňa a vo fondoch zdravotného poistenia zdravotné poisťovne – Všeobecná zdravotná poisťovňa, Dôvera zdravotná poisťovňa a Union zdravotná poisťovňa.

1.3 Verejný rozpočet

Rozhodujúcou základnou charakteristikou verejného sektora je to, že je financovaný z verejných zdrojov – z verejných rozpočtov. V rámci verejného sektora existujú rôzne právnické osoby, s ktorými súvisia isté finančné operácie. Tieto finančné operácie je možné charakterizovať ako vopred stanovené očakávané finančné príjmy a výdavky, teda ako rozpočet.¹⁵ Rozpočet v ekonomike všeobecne znamená finančný plán alebo tiež bilanciu, teda porovnávanie príjmov a výdavkov za určité časové obdobie, spravidla za jeden rok a je vyjadrený v peňažných jednotkách.¹⁶ Rozpočet je definovaný tiež ako dokument fiškálnej politiky, ktorý udáva pohľad o príjmoch a výdavkoch istej organizácie, a slúži na to, aby sa realizovali určité funkcie počas rozpočtového roka.¹⁷

Rozpočet je dôležitým nástrojom verejnej správy a fiškálnej politiky. Hlavnými úlohami verejného rozpočtu sú:¹⁸ realokácia, redistribúcia a stabilizácia zdrojov. Ďalej slúži ako zdroj informácií pre verejnosť o minulých, súčasných i budúcich činnostiach, plánoch a programoch vlády. Prostredníctvom neho sa dajú odhadnúť príjmy a výdavky, zabezpečuje finančnú a právnu zúčtovateľnosť a je to tiež nástrojom riadenia kontroly efektívnosti verejnej správy.

¹⁵ SIVÁK, R. a kol. *Financie*. 2015, s. 313.

¹⁶ BELIČKOVÁ, K., NEUBAUEROVÁ, E., BOÓR, M. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2019 s. 69.

¹⁷ MENIFIELD, Ch. E. *The Basics of Public Budgeting and Financial Management*. 2017, s. 1.

¹⁸ KAREEM, A. *Public Finance*. 2011, s. 81.

Proces tvorby zdrojov, ako aj ich redistribúcia, pridelovanie a využívanie sa realizuje cez sústavu verejných rozpočtov, ktoré spolu tvoria rozpočet verejnej správy.¹⁹ Sústava verejných rozpočtov sa skladá z nadnárodného rozpočtu (napr. rozpočet Európskej únie), národného rozpočtu, ktorý môže byť štátny rozpočet alebo federálny rozpočet a z rozpočtov nižších vládnych úrovní.²⁰

V Slovenskej republike, rozpočet verejnej správy upravuje zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy. Na základe §4 uvedeného zákona je rozpočet verejnej správy strednodobý ekonomický nástroj finančnej politiky štátu, ktorý sa zostavuje každoročne minimálne na tri roky, pričom rozpočtový rok je zhodný s kalendárnym rokom. Rozpočet verejnej správy tvoria štátny rozpočet a súhrn rozpočtov ostatných subjektov verejnej správy vrátane príjmov a výdavkov súvisiacich s vykonávaním verejného zdravotného poistenia v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu, a to na príslušný rok a ďalšie dva roky nasledujúce po príslušnom rozpočtovom roku.²¹

Národný rozpočet, tiež nazývaný ako štátny rozpočet môžeme vymedziť ako strategický nástroj ekonomického riadenia štátu, prostredníctvom ktorého zasahuje do ekonomiky.²² Môžeme ho nazvať tiež centralizovaným fondom peňažných prostriedkov využívaných štátnymi orgánmi.²³ V Slovenskej republike štátny rozpočet určuje zákon o štátnom rozpočte z aktuálneho roka na nasledujúci rok (napríklad zákon č. 425/2020 Z. z.), ktorý udáva presné sumy celkových príjmov, výdavkov, schodku a rezerv štátneho rozpočtu na nasledujúci rok.

1.3.1 Zásady, pravidlá a etapy rozpočtovania

Proces zostavovania a realizácie rozpočtov má dlhodobu zaužívanú štandardnú zásady a pravidlá. Medzi najdôležitejšie zásady zaradíme zásadu úplnosti rozpočtu, zásadu špecializácie, zásadu jednotnosti/rozpočtovej plurality, zásadu reálnosti, zásadu vyrovnanosti/prebytkovosti/schodkovosti, zásadu verejnosti a zásadu efektívnosti, účelnosti a hospodárnosti. Prostredníctvom týchto zásad sa zabezpečuje komplexnosť a prehľadnosť

¹⁹ PAULÍK, D. a kol. *Základy financií a meny*. 2012, s. 52.

²⁰ SIVÁK, R. a kol. *Verejné financie*. 2007, s. 113.

²¹ Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 2021-11-05] Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/523/>

²² BELIČKOVÁ, K., NEUBAUEROVÁ, E., BOŔ, M. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2019, s. 81.

²³ LUKÁČIK, J. a kol. *Hospodárska politika. Teória a prax*. 2013, s. 101.

vykazovania, podrobný rozbor príjmov a výdavkov, efektívnosť verejných výdavkov a pod.²⁴

Rozpočtové pravidlá vychádzajú z rozpočtových zásad. V prípade Slovenskej republiky existujú dva zákony, ktoré vymedzujú tieto pravidlá. Sú to zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy²² a zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy²⁵, ktoré medzi inými, upravujú rozpočtový proces, pravidlá rozpočtového hospodárenia, funkciu a zostavovanie štátneho záverečného účtu a súhrnnej výročnej správy Slovenskej republiky, resp. zostavovanie a schvaľovanie záverečného účtu obce a záverečného účtu vyššieho územného celku.

Rozpočtový proces sa pozostáva z piatich etáp²⁶, ktoré sú nasledujúce: návrh, schvaľovanie, plnenie, kontrola a uzatváranie výsledkov rozpočtového hospodárenia. V priebehu prvého kroku sa zohľadňujú ciele a ich dosiahnutie, pričom sú nápomocné aj strednodobé a dlhodobé rozpočtové prognózy a vývoj ekonomiky. Tieto ciele musia byť splniteľné a merateľné. Neskôr je štátny rozpočet schválený vo forme zákona. Tretiu etapu predstavuje plnenie príjmov a realizovanie výdavkov štátneho rozpočtu. Kontrola rozpočtu je nevyhnutná už od schvaľovania rozpočtu. Kontroluje dodržiavanie plnenia rozpočtu a má zabrániť stanoveniu nereálnych výsledkov. Následne sa po skončení rozpočtového roka, uskutoční uzatváranie výsledkov a ich vyhodnotenie i porovnávanie.

1.3.2 Verejné výdavky

Verejné výdavky spolu s verejnými príjmami tvoria dôležitú časť verejných financií, respektíve verejných rozpočtov. Kým príjmy znamenajú rast finančných prostriedkov rozpočtu, výdavky na opačnej strane, znižujú ich množstvo²⁷. Verejné výdavky sa dajú charakterizovať ako vynaložené finančné prostriedky na udržiavanie riadneho fungovania vlády a na dosiahnutie a zachovanie istého blahobytu spoločnosti, ako aj celej ekonomiky. Inými slovami, sú to výdavky verejných orgánov na všetkých úrovniach vlády – na centrálnej, regionálnej a miestnej úrovni, ktoré majú za úlohu uspokojovať kolektívne potreby občanov a popritom aj podporovať ekonomický a sociálny blahobyť. Tieto môžu byť

²⁴ MEDVEĎ, J., NEMEC, J. a kol. *Verejné financie*. 2011, s. 315-316.

²⁵ Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [cit. 2021-11-05] Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/583/vyhlasene_znenie.html

²⁶ LUKÁČIK, J. a kol. *Hospodárska politika. Teória a prax*. 2013, s. 109-111.

²⁷ CSÁNYI, R. a kol. *Államháztartás*. 2018, s. 46.

napríklad výdavky na vzdelávanie, verejné zdravotníctvo, sociálne zabezpečenie, kanalizáciu, vybudovanie ciest, budov a iné.²⁸

Verejné výdavky z dlhodobého hľadiska majú rastúci trend, ktorý je spôsobený rôznymi faktormi. Jedným z nich sú intervencie štátu do ekonomiky. Preto sú aj v mnohých literatúrach verejné výdavky zadefinované tiež ako štátne zásahy vyjadrené v peňažných jednotkách. Samozrejme sú aj ďalšie dôvody rastu²⁹, z ktorých najdôležitejšie sú napríklad štát blahobytu, z ktorého vyplýva, že štát má povinnosť zabezpečiť určité úlohy, na ktoré plynú obrovské množstvá výdavkov. Ďalšími príčinami môžu byť rozsiahle výdavky na obranu, rast demokracie, rastúca populácia, stúpajúce ceny, výdavky na vývoj a výskum, verejný dlh, programy na zmiernenie chudoby a pod. So zdôvodnením rastu verejných výdavkov sa zaoberajú aj rôzne teórie s dopytovou aj ponukovou orientáciou³⁰. Medzi dopytovo orientované teórie patrí Wagnerov zákon rastúcich verejných výdavkov, ktorý hovorí o tom, že s rastom HDP na obyvateľa budú rásť aj výdavky. Ďalšie dopytovo orientované faktory sú dopyt voličov po množstve a kvalite verejných statkov a služieb, preferencie voličov po redistribúcii dôchodkov a teória štátu blahobytu, demografický vývoj, zdravotný stav obyvateľstva, trh práce a vývoj nezamestnanosti. Ďalej ich ovplyvňujú aj nátlakové skupiny, demonštračný efekt, ale aj aktuálna úroveň rozvoja spoločnosti. Ponukovo orientovaná teória je Baumolov zákon, podľa ktorého zvyšovanie miezd v súkromnom sektore vyvoláva tlak na zvýšenie miezd aj vo verejnom sektore, teda sa zvýšia verejné výdavky. Sem patrí aj fiškálna ilúzia a teória prahových efektov. Medzi hlavné faktory rastúcich vládnych výdavkov Sivák a kol.³¹ zaraďujú rast HDP na hlavu, technologické a populačné zmeny, urbanizáciu, porovnanie daňového systému s ostatnými krajinami, politické a sociálne faktory, ale aj geografické faktory spojené s výdavkovými šokmi.

Verejné výdavky môžeme členiť na základe viacerých kritérií.³² Jedným z najznámejších členení je makroekonomické, na základe ktorého verejné výdavky pozostávajú z vládnych výdavkov – ktoré sa ďalej delia na výdavky na spotrebu a výdavky na investície – a transferov. Transfermi sa rozumejú jednosmerné pohyby peňažných

²⁸ KAREEM, A. *Public finance*. 2011, s. 16.

²⁹ KAREEM, A. *Public finance*. 2011, s. 17-18.

³⁰ SABAYOVÁ M. – PRESPERÍNOVÁ M. *Ekonomika a financie verejného sektora*. 2018, s. 34-36.

³¹ SIVÁK, R. a kol. *Financie*. 2015, s. 362-363.

³² SIVÁK, R. a kol. *Financie*. 2015, s. 355-358.

prostriedkov z rozpočtu vlády k jednotlivcom. Z tohto vyplýva skutočnosť, že vládne výdavky majú alokačnú, a transferové platby distribučnú funkciu. Ďalšia významná kategorizácia verejných výdavkov je na základe úrovne verejnej správy, podľa ktorej môžu byť centrálna, regionálna a miestna. Existuje aj členenie z historického hľadiska (riadne a mimoriadne) a z ekonomického hľadiska (bežné a kapitálové). Na základe rozpočtovej skladby sú výdavky návratné a nenávratné, z hľadiska možnosti plánovania existujú výdavky plánovateľné a neplánovateľné, spôsob a dôsledok alokácie delí výdavky na alokačné, redistribučné a stabilizačné a sú aj výdavky obligatórne a fakultatívne z hľadiska záväznosti. Ďalšia klasifikácia výdavkov je na základe funkcií vlády, ktorá je tiež súčasťou rozpočtových klasifikácií. Prostredníctvom týchto klasifikácií je možné sledovať príjmy a výdavky verejného sektora a teda rozpočtu na základe rôznych triedení.

1.4 Rozpočtové klasifikácie verejnej správy

Rozpočtové klasifikácie sa definujú ako jednotné triedenie príjmov a výdavkov verejnej správy podľa určitých hľadísk na jednotlivých úrovniach rozpočtu.³³ Okrem jednotnosti, sú pre nich charakteristické aj prehľadnosť, porovnateľnosť, adresnosť a záväznosť triedenia, aby sa mohla realizovať požiadavka zrozumiteľnosti rozpočtu na strane príjmov a výdavkov. Tieto klasifikácie slúžia hlavne na ekonomické analýzy, účtovné záležitosti a na zostavovanie národných účtov. Rozpočtové klasifikácie hrajú dôležitú úlohu aj v prípade rozpočtového procesu – pri etapách návrhu a realizácie. Ďalej majú zabezpečiť väzbu verejných rozpočtov na hospodárske ukazovatele, ktoré sa viažu na rozpočtové príjmy a výdavky.³⁴

V podmienkach Slovenskej republiky, rozpočtová klasifikácia pozostáva zo štyroch rôznych triedení rozpočtovaných príjmov a výdavkov, ktoré sú nasledujúce:³⁵

- organizačná klasifikácia,
- druhová klasifikácia – označenie druhu rozpočtu,
- ekonomická klasifikácia,
- funkčná klasifikácia, nazývaná tiež ako štatistická klasifikácia.

³³ BELIČKOVÁ K., NEUBAUEROVÁ, E., BOÓR, M. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2019 s. 71.

³⁴ BELIČKOVÁ, K., BELKOVICSOVÁ, D., SKÝPALOVÁ, M. *Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom)*. 2021, s. 47.

³⁵ BELIČKOVÁ, K., NEUBAUEROVÁ, E., BOÓR, M. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2019, s. 103.

Funkčná klasifikácia sa líši od ostatných tým, že ju vydáva Štatistický úrad Slovenskej republiky vo forme vyhlášky, ktorej sme sa venovali v samostatnej časti práce, kým ostatné tri klasifikácie vydáva Ministerstvo financií Slovenskej republiky a to vo forme opatrenia. Konkrétne ide o Opatrenie Ministerstva financií z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie. Vyplývajú z §1 tohto opatrenia, druhová klasifikácia označuje druh rozpočtu, ktorý je súčasťou rozpočtu verejnej správy, organizačná klasifikácia umožňuje identifikáciu rozpočtových operácií podľa kapitol štátneho rozpočtu a subjektov verejnej správy a ekonomická klasifikácia triedi rovnorodé druhy príjmov a výdavkov na hlavné kategórie, kategórie, položky a podpoložky a umožňuje identifikáciu rozpočtových operácií podľa príjmov a výdavkov rozpočtu subjektov verejnej správy, finančných operácií s finančnými aktívami a pohybov na samostatných účtoch rozpočtových organizácií. Všetky štyri klasifikácie sa uplatňujú pri zostavovaní návrhu rozpočtu subjektov verejnej správy, jeho rozpise, spracovaní podrobného rozpočtu, sledovaní a vykazovaní údajov o jeho realizácii, rozpočtovaní a sledovaní finančných operácií a pri sledovaní pohybov na samostatných účtoch rozpočtových organizácií.³⁶

Druhová klasifikácia obsahuje štátny rozpočet, rozpočet Sociálnej poisťovne, zdravotnej poisťovne, právneho nástupcu Fondu národného majetku Slovenskej republiky, štátneho účelového fondu, obce, Slovenského pozemkového fondu, vyššieho územného celku, verejnej vysokej školy, ostatných subjektov verejnej správy zapísaných v registri organizácií vedenom Štatistickým úradom Slovenskej republiky a zaradených vo verejnej správe v súlade s jednotnou metodikou platnou pre Európsku úniu a rozpočet verejnej výskumnej inštitúcie. Organizačná klasifikácia triedi príjmy a výdavky na základe kapitol štátneho rozpočtu (35), štátnych účelových fondov (3), obcí (2927/2890), vyšších územných celkov alebo samosprávnych krajov (8), fondov sociálneho poistenia a zdravotného poistenia (4), verejných vysokých škôl (20) a ostatných subjektov verejnej správy. Ekonomickú klasifikáciu tvoria príjmy (daňové a nedaňové príjmy, granty a transfery), výdavky (bežné a kapitálové), finančné operácie (príjmové a výdavkové) a prevody (prevodové príjmy a prevodové finančné operácie).

³⁶ Úplné znenie Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie. [cit. 2021-10-22] Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/77/uplne_znenie_opatrenia.pdf

1.4.1 Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy

Klasifikácia výdavkov hrá významnú úlohu v rámci formulovaní politík, ako aj v procese umiestnenia finančných zdrojov medzi sektory a slúži aj ako normatívny rámec.³⁷ Okrem toho, má byť schopná poskytovať dáta o vládnych výdavkoch z viacerých rozpočtových rokov a porovnávať ich. Najpoužívanější klasifikácia na štatistické účely je práve funkčná klasifikácia, ktorá je nezávislá od organizačnej štruktúry vlády. Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy je jedna zo štyroch medzinárodne používaných funkčných klasifikácií výdavkov³⁸. Okrem klasifikácie verejných výdavkov (COFOG), sa tu ešte nachádza klasifikácia individuálnej spotreby podľa účelu (COICOP), klasifikácia neziskových inštitúcií slúžiacich domácnostiam podľa účelu (COPNI) a klasifikácia COPP, ktorá triedi výdavky producentov podľa účelu. Tieto klasifikácie sa používajú hlavne na štatistické účely a na účely medzinárodného porovnávania určitých ukazovateľov a dát.

Funkčnú klasifikáciu výdavkov verejnej správy sformulovala Organizácia pre hospodársku spoluprácu a rozvoj (OECD) používajúc dáta Systému národných účtov a publikovala ju Štatistická komisia Organizácie spojených národov³⁹. Vo svojej dnešnej podobe sa používa už od roku 1999. Pomenovanie COFOG pochádza z anglického názvu tejto klasifikácie – Classification of the functions of government. Vo viacerých literatúrach sa môžeme stretnúť aj s označením štatistická klasifikácia.

Predmetom funkčnej klasifikácie výdavkov verejnej správy je rozdelenie výdavkov verejnej správy podľa účelov, teda funkcií, na ktoré sú určené. To znamená, že nie podľa inštitúcií, ktoré sú zodpovedné za jednotlivé výdavky. Funkcia je činnosť, ktorú istá inštitúcia má za úlohu vykonávať. Takto táto metodika zabezpečuje nezávislosť zatriedenia od prípadných organizačných zmien v jednotlivých inštitúciách verejnej správy.⁴⁰ Štruktúra klasifikácie je štvorúrovňová a rozdelí verejné výdavky do desiatich hlavných kategórií, ktoré nazývame oddiely. Tieto oddiely predstavujú prvú úroveň a sú nasledujúce:⁴¹ všeobecné verejné služby; obrana; verejný poriadok a bezpečnosť; ekonomická oblasť;

³⁷ World Bank Group. *Budget Systems and Expenditure Classifications*. [cit. 2021-11-17] Dostupné na: <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/PEAMCourse04/DorotinskyBackCh3.pdf>

³⁸ SIVÁK, R. *Financie*. 2015, s. 358.

³⁹ European Commission. *Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG)*. 2011, s. 155.

⁴⁰ SABAYOVÁ, M., PRESPERÍNOVÁ, M. *Ekonomika a financie verejného sektora*. 2018, s. 72.

⁴¹ BELIČKOVÁ, K., BELKOVICSOVÁ, D., SKÝPALOVÁ, M. *Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom)*. 2021, s. 218.

ochrana životného prostredia; bývanie a občianska vybavenosť; zdravotníctvo; rekreácia, kultúra a náboženstvo; vzdelávanie; sociálne zabezpečenie. Druhú úroveň tvoria skupiny, ktorých je 69. Na tretej úrovni sú triedy, a to spolu až 109. Posledná, štvrtá úroveň je odlišná v každej krajine. Štáty túto úroveň prispôbujú svojim podmienkam a štruktúre výdavkov, a označujeme ju ako podtriedy. V podmienkach Slovenskej republiky existuje 29 podtried. Oddiely sú označené dvojmiestnym kódom a každá ďalšia úroveň má zvlášť jednomiestny kód, teda číselný kód, napríklad na štvrtej úrovni je päťmiestny. Ako príklad sme si vybrali z klasifikácie *09.2.1.3 Nižšie sekundárne vzdelávanie odborné s bežnou starostlivosťou*, kde 09 označuje oddiel, 2 skupinu, 1 triedu a 3 podtriedu.

Celková štruktúra s aplikáciou na Slovenskú republiku sa nachádza v prílohe č. 1. V Slovenskej republike, funkčnú alebo štatistickú klasifikáciu vydáva Štatistický úrad Slovenskej republiky vo forme vyhlášky, a to Vyhlášky č. 257/2014 Z. z., ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG). Nadobudla účinnosť 1. januára 2015 a tým nahradila dovtedajšiu štatistickú klasifikáciu vydanú tiež vo forme vyhlášky z roku 2003. Podľa §2 tejto vyhlášky sa štatistická klasifikácia v podmienkach Slovenskej republiky prvýkrát použila pri zostavovaní návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017 a predstavila významnú zmenu v rozpočtovaní.⁴²

1.4.2 Výdavky jednotlivých oddielov⁴³

Prvý oddiel – všeobecné verejné služby – zahŕňa výdavky na správu, prevádzku a podporu zákonodarných, výkonných a ďalších normotvorných orgánov, výdavky na finančné a rozpočtové záležitosti a služby na všetkých úrovniach vlády, výdavky súvisiace so zahraničnými vecami, ako prevádzka ministerstva zahraničných vecí, rozvoj medzinárodných vzťahov, medzinárodné spolupráce, príspevky na členstvo v medzinárodných organizáciách. Ďalej sem patria výdavky na ekonomickú pomoc, na správu ekonomickej spolupráce s rozvojovými krajinami a krajinami v procese transformácie, na podporu technickej pomoci, školiacich, postgraduálnych a štipendijných programov a pod. Sem zaradíme tiež výdavky spojené so základným výskumom – správa a prevádzkovanie takýchto organizácií, granty, pôžičky a dotácie na podporu základného

⁴² Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG). [cit. 2021-10-22] Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/257/>

⁴³ Spracované podľa: Vysvetlivky k štatistickej klasifikácii výdavkov verejnej správy. [cit. 2021-12-03] Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/7334.pdf>

výskumu výskumných ústavov a vysokých škôl. Tento oddiel obsahuje výdavky aj na všeobecné verejné služby, ako napríklad registrácia voličov a organizovanie volieb, ďalej platby úrokov a výdavky súvisiace s pôžičkami a transfery medzi úrovňami verejnej správy.

V druhom oddiele – obrana – sa nachádzajú výdavky na správu záležitostí a služieb vojenských ozbrojených síl, výdavky vojenských úradov pôsobiacich v zahraničí a poľných nemocníc, výdavky na správu vecí a služieb civilnej ochrany, vojenskej pomoci a prevádzkovania misií vojenskej pomoci, výdavky na výskum a vývoj v tejto oblasti, na správu a prevádzkovanie organizácií zapojených do výskumu a granty, pôžičky a dotácie na výskumy. Sem patria aj výdavky spojené so správou, prevádzkovaním a podporou zostavovania, riadenia, monitorovania stratégií, plánov, rozpočtov na obranu a pod.

Tretí oddiel – verejný poriadok a bezpečnosť – sa skladá z výdavkov na policajné služby a na ich správu, na vydávanie pracovných a cestovných dokladov, vodičských preukazov, evidenciu väzňov, riadenie a kontrolu cestnej premávky, dopravné policajné hliadky, potom výdavky na ochranu pred požiarmi, na ich správu vecí a služieb, prevádzkovanie hasičských a záchranných zborov, horskej záchranej služby a podpory a prevencie. Sem patria tiež výdavky súdov, na väznenstvo a na výskum a vývoj v tejto oblasti. Podrobnejšie sú to výdavky na správu, prevádzku a výkon súdnictva, na administratívu súdov a verejného ochrancu práv, na prevádzku a správu väznic, väzenských a nápravných zariadení a na prevádzkovanie ostatných služieb v tejto oblasti.

Oddiel ekonomickej oblasti tvoria všeobecná ekonomická, obchodná a pracovná oblasť, poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a poľovníctvo, palivá a energia, ťažba, výroba a výstavba, doprava, komunikácie a iné odvetvia, ako distribučné siete a skladovanie, ubytovanie a stravovanie, cestovný ruch, viacúčelové rozvojové projekty a výskum a vývoj v ekonomickej oblasti. Do tohto oddielu zaraďujeme výdavky na správu, prevádzkovanie spomínaných záležitostí, ako aj granty, pôžičky a dotácie na podporu v týchto oblastiach. Konkrétnejšie sem patria napríklad výdavky na technickú dokumentáciu štatistických údajov o práci, mzdách, platoch, výdavky na udržiavanie kvality pôdy, výstavbu alebo prevádzkovanie ochrany proti záplavám, výdavky na zber lesných plodov a ťažbu dreva, dohľad a usmerňovanie rybolovu, geologické prieskumy, dohľad nad ťažbou uhlia, ropy, spracovanie jadrových materiálov, rozvoj využívania nerastných surovín, kontrolu výrobných budov v súvislosti s plnením bezpečnostných predpisov, vydávanie

osvedčení s povolením na výstavbu, diaľnice, cesty, ulice, cyklistické trasy, chodníky, riadenia prevádzky komunikačných systémov a iné.

Piaty oddiel – ochrana životného prostredia zahŕňa výdavky súvisiace s nakladaním s odpadmi – zber, zhodnocovanie a zneškodňovanie odpadu, zber, spracovanie a likvidácia jadrového odpadu, ďalej s odpadovými vodami – výdavky na prevádzkovanie kanalizačných sústav, čistenie odpadových vôd, so znižovaním znečisťovania – výdavky na ochranu krajiny, ovzdušia, ozónovej vrstvy zeme, na ochranu pred nepriaznivými vplyvmi chemických látok a pod. V tomto oddiele sa nachádzajú ešte výdavky na ochranu prírody a krajiny – ochrana chránených stromov, rastlín, živočíchov, nerastov, správa národných parkov, chránených krajinných oblastí a podobne ako aj výdavky na výskum a vývoj v tejto oblasti a samozrejme granty, pôžičky a dotácie na podporu spomínaných činností.

Šiesty oddiel – bývanie a občianska vybavenosť – tvoria výdavky spájané s rozvojom bývania, obcí, so zásobovaním vodou, verejným osvetlením a výskumom a vývojom v oblasti bývania a občianskej vybavenosti. Sem patria výdavky na správu spomínaných záležitostí, na výstavbu, nákup a prestavbu obytných jednotiek, plánovanie nových spoločenstiev, skvalitňovanie vybavenosti bývania, priemyslu, výdavky na zdravotníctvo, školstvo, kultúru, rekreáciu. Ďalej výdavky na kontroly čistoty, ceny a množstva vody, inštaláciu, prevádzkovanie a údržbu verejného osvetlenia a pod., granty, pôžičky a dotácie na podporu týchto oblastí.

Medzi výdavky siedmeho oddielu – zdravotníctvo – patria výdavky na zdravotnú starostlivosť poskytovanú jednotlivcom a na kolektívnej báze. Tu sa nachádzajú výdavky na zdravotnícke výrobky, prístroje a zariadenia, ako napríklad lieky, zdravotnícke pomôcky, špeciálny zdravotnícky materiál a dietetické potraviny a iné zdravotnícke výrobky, prístroje a zariadenia, ďalej výdavky na ambulantnú zdravotnú starostlivosť (všeobecná, špecializovaná, zubno-lekárska a iná zdravotná starostlivosť), ústavnú zdravotnú starostlivosť (poskytovaná vo všeobecných alebo špecializovaných nemocniciach a zdravotná starostlivosť poskytovaná v špecializovaných nemocniciach v odbore gynekológia a pôrodnictvo), na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia a na výskum a vývoj v tejto oblasti. Sem patria aj výdavky spojené so správou, vykonávaním a podporou týchto činností, poskytovaním rôznych liekov a pomôcok, prípravou a rozširovaním informácií v oblasti zdravia verejnosti, a takisto granty, pôžičky a dotácie na podporu výskumu a vývoja v oblasti zdravotníctva.

Ôsmy oddiel – rekreácia, kultúra a náboženstvo obsahuje výdavky na služby poskytované jednotlivcom a domácnostiam a zvlášť na kolektívnej báze. Sem spadajú výdavky na rekreačné a športové služby, kultúrne služby, vysielacie a vydavateľské služby, náboženské a iné spoločenské služby a na výskum a vývoj v týchto oblastiach, na ich správu, prevádzkovanie a kontrolu, granty, pôžičky a dotácie na podporu športových družstiev a hráčov, rôznym umelcom a organizáciám, na podporu civilných, mládežníckych a sociálnych organizácií, odborov a politických strán a na výskum a vývoj. Konkrétnejšími príkladmi sú výdavky na reprezentáciu klubov v športových súťažiach, na národné, regionálne alebo miestne oslavy, výplaty duchovným a iným činiteľom náboženských inštitúcií a pod.

Deviatym oddielom je vzdelávanie, ktoré rozdelí výdavky podľa úrovni vzdelávania na výdavky predprimárneho (materské školy) a primárneho (prvý stupeň základných škôl) vzdelávania, nižšieho sekundárneho (druhý stupeň základných škôl, dvojročný vzdelávací program na stredných odborných školách alebo odborné učilište a praktické školy), vyššieho sekundárneho (štvorročné a osemročné gymnáziá, stredné odborné školy a konzervatóriá), postsekundárneho (pomaturitné kvalifikačné a nadstavbové štúdium) vzdelávania a terciárneho vzdelávania (vyššie odborné vzdelávanie ukončené absolútoriom alebo absolventským diplomom, bakalárske, magisterské, inžinierske alebo doktorandské štúdium). Sem sa zaraďujú výdavky na správu, kontrolu, prevádzkovanie a podporu škôl a iných inštitúcií, ktoré poskytujú jednotlivé typy vzdelávania, ako aj štipendiá, granty, pôžičky na podporu žiakov na všetkých stupňoch vzdelávania. Sem zaraďujeme aj výdavky na vedľajšie služby v školstve a na výskum a vývoj v oblasti vzdelávania.

Posledný, desiaty oddiel – sociálne zabezpečenie – sa skladá z výdavkov na služby a transfery poskytované jednotlivcom a domácnostiam a tiež na kolektívnej báze. Sem patria výdavky v prípade choroby, invalidity a ťažkého zdravotného postihnutia, staroby, výdavky pre pozostalých, pre rodiny a deti, výdavky na nezamestnanosť, bývanie, sociálnu pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi a na výskum a vývoj v oblasti sociálneho zabezpečenia, na správu, prevádzkovanie a podporu takýchto programov sociálneho zabezpečenia, rôzne peňažné príspevky a dávky, poskytovanie opatrovateľskej, prepravnej služby, dávky sociálnej pomoci v prípade, ak sa občan nachádza v stave hmotnej núdzi, granty, dotácie a pôžičky na podporu výskumu a vývoja v týchto oblastiach.

2 CIEĽ PRÁCE

Funkčná klasifikácia výdavkov verejnej správy slúži predovšetkým na účely medzinárodného porovnávania výdavkov verejnej správy z hľadiska jej funkcií. Na Slovensku bola táto štatistická klasifikácia výdavkov po prvýkrát uplatnená pri zostavovaní návrhu rozpočtu verejnej správy na roky 2015 až 2017. Cieľom bakalárskej práce je vymedziť funkčnú klasifikáciu výdavkov verejnej správy a jej uplatnenie v SR a v kontexte medzinárodného porovnania.

Okrem hlavného cieľa sme stanovili aj ďalšie čiastkové ciele:

- a) teoretické vymedzenie kľúčových pojmov súvisiacich s problematikou,
- b) zaradenie verejných výdavkov do oddielov,
- c) vymedzenie výdavkov v krajinách Vyšehradskej skupiny,
- d) zhodnotenie vplyvu pandémie koronavírusu na verejné výdavky Slovenskej republiky.

Prvým čiastkovým cieľom bolo teoretické vymedzenie pojmov súvisiacich s verejnými výdavkami, ktoré sme považovali za dôležité z hľadiska tematiky práce. Tomuto cieľu sme sa venovali v prvej kapitole práce pri zedefinovaní verejného sektora, verejnej správy, verejného rozpočtu a verejných výdavkov.

Druhým čiastkovým cieľom bola kategorizácia verejných výdavkov do desiatich oddielov funkčnej klasifikácie, ktorá sa nachádza tiež v prvej kapitole.

Tretím čiastkovým cieľom bolo vymedzenie verejných výdavkov v krajinách Vyšehradskej skupiny a následné zhodnotenie postavenia výdavkov Slovenskej republiky vo vzťahu k výdavkom ostatných krajín Vyšehradskej štvorky.

Posledným čiastkovým cieľom bolo zhodnotenie vplyvu pandémie na výdavky, ktorý sme skúmali na verejných výdavkoch Slovenska. Posledným dvom čiastkovým cieľom sme sa venovali v štvrtej kapitole práce.

3 METODIKA PRÁCE A METÓDY SKÚMANIA

Pri písaní záverečnej práce sme pracovali s rôznymi zdrojmi. Pri skúmaní súčasného stavu riešenej problematiky nám ako základ slúžili rôzne odborné publikácie domácich a zahraničných autorov, online publikácie a oficiálne internetové stránky verejných orgánov, vyhlášky, opatrenia a aktuálne zákony. Na získanie jednotných dát o verejných výdavkoch krajín Európskej únie sme používali online databázu Eurostat, ktorá je oficiálnou štatistickou stránkou Európskej únie. Tieto zdroje a nižšie spomenuté metódy skúmania nám pomáhali pri naplnení hlavného cieľa a s ním súvisiacich čiastkových cieľov práce. Používali sme predovšetkým:

1. analýzu,
2. komparáciu,
3. ilustráciu údajov.

Analýza nám umožnila spoznať vývoj výdavkov v pozorovanom období. Výdavky sme analyzovali na základe rôznych veličín, ktorými boli veľkosť výdavkov v mil. €, veľkosť výdavkov vyjadrená ako podiel na hrubom domácom produkte a na celkových verejných výdavkoch.

Získané údaje z analýzy sme používali na komparáciu veľkosti a vývoja výdavkov v jednotlivých rokoch podľa každej veličiny v Slovenskej republike, v krajinách Európskej únie a v krajinách Vyšehradskej skupiny. Popritom sme aplikovali komparáciu údajov aj na zistenie vplyvu pandémie na verejné výdavky.

Ilustrácia získaných údajov slúži na lepšie zobrazovanie dát. V práci sme používali štyri grafy a štyri tabuľky, ktoré vizualizujú a zachytávajú vývoj veľkosti a podielu výdavkov podľa oddielov, rokov alebo krajín.

4 VÝSLEDKY PRÁCE A DISKUSIA

V tejto časti práce sme najprv vymedzili Európsku úniu a rôzne povinnosti členských štátov vo vzťahu k verejným financiám. Ďalej sme analyzovali a porovnali výdavky verejnej správy podľa funkčnej klasifikácie na Slovensku a v ostatných krajinách Európskej Únie⁴⁴. V Slovenskej republike bola táto klasifikácia prvýkrát použitá na zostavenie rozpočtu v rozpočtovom období 2015 až 2017. Preto sme vývoj verejných výdavkov sledovali od roku 2015 počas piatich, po sebe idúcich rokov, teda do roku 2019. Údaje boli získané z databázy Eurostatu, ktoré boli aktualizované k 18.02.2022.

4.1 Krajiny Európskej únie

Európsku úniu v súčasnosti tvorí 27 členských krajín. Zakladajúcimi členmi sú Nemecko, Francúzsko, Taliansko, Belgicko, Holandsko a Luxembursko, ktoré sa spojili v roku 1958. Neskôr v roku 1973 sa pripojili aj Dánsko, Írsko a Veľká Británia, ktorá od roku 2020 už nie je členom, v 1981 Grécko, v 1986 Portugalsko a Španielsko a v 1995 Fínsko, Rakúsko a Švédsko. V roku 2004 došlo k najväčšiemu rozširovaniu únie, keď sa pričlenilo až desať krajín – Česko, Cyprus, Estónsko, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Poľsko, Slovensko a Slovinsko. Neskôr sa pripojili Bulharsko a Rumunsko v roku 2007 a Chorvátsko v roku 2013. Zo spomenutých krajín, 19 zaviedlo euro ako svoju zákonnú menu, pričom tieto krajiny tvoria eurozónu.⁴⁵

Aby sa krajiny mohli uchádzať o členstvo v EÚ, musia spĺňať štyri hlavné podmienky, ktorých nazývame ako hospodárske konvergenčné kritériá. Prvé kritérium je cenová stabilita, ktoré udáva, že miera inflácie môže byť maximálne o 1,5 p.b. viac, ako inflácia troch najúspešnejších členských krajín. Druhou podmienkou sú zdravé a udržateľné verejné financie, tretou je stabilita výmenného kurzu a posledné sú dlhodobé úrokové sadzby. To znamená, že by sa nemala prekročiť úroková sadzba o viac ako 2 p.b. troch členských krajín s najlepšimi výsledkami.⁴⁶

⁴⁴ Spojené kráľovstvo sme považovali za členskú krajinu Európskej únie, pretože dáta pochádzajú z obdobia 2015 – 2019, počas ktorého krajina ešte tvorila súčasť EÚ.

⁴⁵ Profily krajín. [cit. 2021-11-19] Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_sk

⁴⁶ Podmienky prístúpenia k eurozóne: konvergenčné kritériá. [cit. 2021-11-19] Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>

Čo sa týka rozpočtovania v členských štátoch, rozpočty verejnej správy jednotlivých krajín EÚ musia rešpektovať tak národné pravidlá, ako aj pravidlá vyplývajúce z členstva v EÚ a eurozóne. Fiškálnu politiku členských štátov a s ňou súvisiaci právny rámec určuje Pakt stability a rastu.⁴⁷ Prvotnou funkciou paktu je zabezpečiť zdravé verejné financie, ktoré sú predmetom spoločného záujmu všetkých členských štátov EÚ.⁴⁸ Pakt má dve časti. Prvá je preventívna, ktorá má zaistiť vykonávanie fiškálnych politík udržateľným spôsobom. Sem patria napríklad strednodobé rozpočtové ciele, ktoré musia členské krajiny dosiahnuť alebo priblížiť sa k nim. V prípade ich nesplnenia, je zavádzaná procedúra významnej odchýlky, ktorá dáva možnosť korekcie národnému orgánu. Súčasťou preventívnych opatrení je aj pravidlo výdavkového štandardu, podľa ktorého rast vládnych výdavkov má byť na alebo pod úrovňou strednodobého potencionálneho ekonomického rastu krajiny v závislosti od strednodobých rozpočtových cieľov. Druhú časť tvoria nápravné opatrenia, ktoré majú byť implementované v prípade prekročenia povolenej výšky deficitu (3 % HDP) alebo dlhu (60 % HDP). Ide o procedúru nadmerného deficitu.⁴⁹

4.2 Verejné výdavky podľa funkčnej klasifikácie v Slovenskej republike

Počas pozorovaných rokov sa v Slovenskej republike verejné výdavky pohybovali medzi 36 508,2 mil. € a 38 240,7 mil. €, teda celkovo medzi rokmi 2015 a 2019 mali rastúcu tendenciu. Výnimkou sú roky 2016 a 2017, kedy výdavky klesali až o viac ako 3 mld. €. Klesol aj ich podiel na HDP počas tohto obdobia z 45,7 na 39,6 %. Od roku 2018 sa zaznamenával rast, v roku 2019 ich suma bola 38 240,7 mil. € a v pomere k HDP, výška výdavkov narástla na 40,7 %.

V nasledujúcej tabuľke sú uvedené sumy celkových výdavkov verejnej správy pre roky 2015 až 2019 a ich podiely na hrubom domácom produkte.

⁴⁷ BELIČKOVÁ, K., BELKOVICSOVÁ, D., SKÝPALOVÁ, M.. *Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom)*. 2021, s. 41.

⁴⁸ Pakt stability a rastu (Stability and Growth Pact – SGP). [cit. 2021-11-21] Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/europske-zalezitosti/hospodarske-riadenie/pakt-stability-rastu-stability-growth-pact-sgp/pakt-stability-rastu-stability-growth-pact-sgp.html?forceBrowserDetector=pc>

⁴⁹ Stability and Growth Pact. [cit. 2021-11-21] Dostupné na: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact>

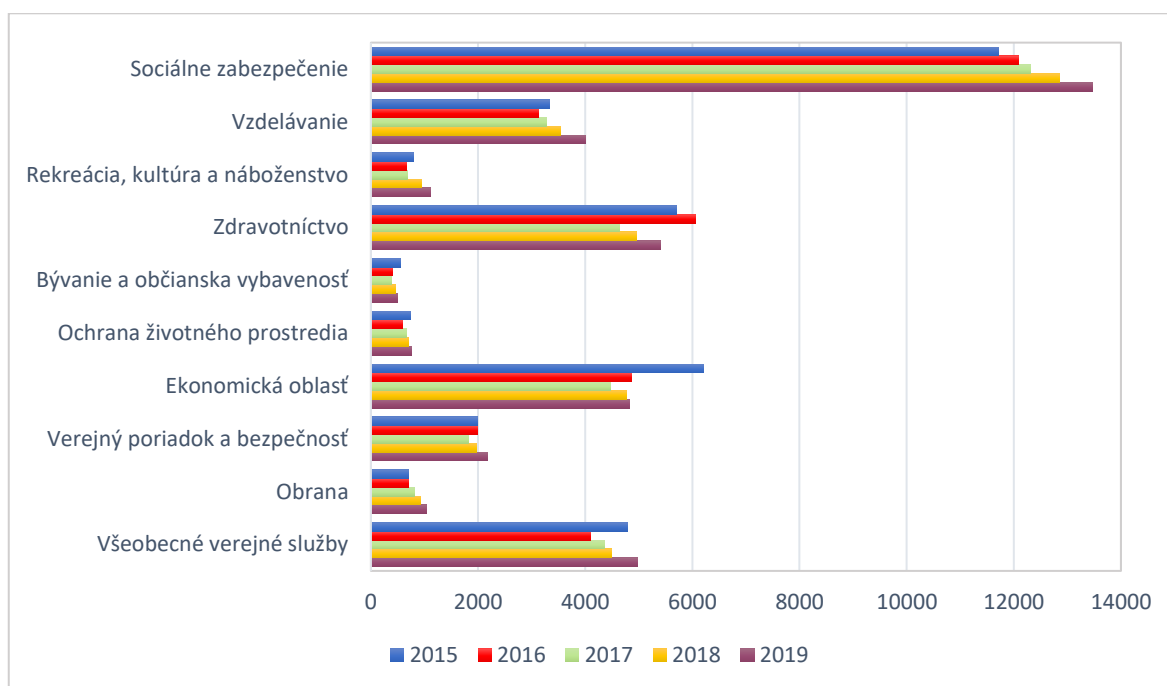
Tabuľka 1 Veľkosť výdavkov verejnej správy v Slovenskej republike

	2015	2016	2017	2018	2019
V mil. €	36 508,2	34 574,9	33 440,3	35 615,0	38 240,7
% z HDP	45,7	42,7	39,6	39,8	40,7

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Nasledujúci graf slúži na demonštráciu vývoja veľkosti verejných výdavkov jednotlivých oddielov v rokoch 2015 až 2019.

Graf 1 Verejné výdavky Slovenska podľa SK COFOG v rokoch 2015-2019 v mil. €

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Najviac zdrojov sa na základe funkčnej klasifikácie výdavkov verejnej správy vynakladalo na sociálne zabezpečenie, zdravotníctvo, ekonomickú oblasť a všeobecné verejné služby. Podiely výdavkov týchto štyroch oddielov na celkových výdavkoch verejnej správy boli počas piatich rokov dvojciferné. Nasledujúce v rade boli vzdelávanie, verejný poriadok a bezpečnosť, rekreácia, kultúra a náboženstvo. Ich nasledovali obrana, ochrana životného prostredia a na poslednom mieste sa nachádza bývanie a občianska vybavenosť. Údaje o verejných výdavkoch jednotlivých oddielov sú uvedené v prílohe č. 2.

Výdavky určené na všeobecné verejné služby do roku 2016 klesali, až potom do roku 2019 rástli. Počas rokov sa pohybovali na úrovni medzi 11,8 a 13,1 % verejných výdavkov, pričom najväčší podiel mali v rokoch 2015 a 2017 a najnižší v roku 2016. V absolútnom

vyjadrení, na všeobecné verejné služby bolo najviac zdrojov vynakladaných v roku 2019, a to 4 971,7 mil. € a najmenej v roku 2016, keď sa celkovo mialo takmer o 900-tisíc € menej, presnejšie to bolo 4 089,2 mil. €. V rámci tohto oddielu najväčšiu časť tvorili výdavky prvej skupiny – výkonné a zákonodarné orgány, finančné a rozpočtové záležitosti, zahraničné vzťahy (5,5 – 7,8 %), potom výdavky spojené s transakciou verejného dlhu (3,3 – 4,1 %) a so základným výskumom (0,9 až 2,2 %).

Obrana patrí medzi jeden z dvoch oddielov, ktorého výdavky sa medzi rokmi 2015 a 2019 ani raz neznížili. Síce na rok 2016 sa rast spomalil, ale napriek tomu, na rok 2019 sa výdavky celkovo zvýšili o viac ako 48,5 % oproti roku 2015, a to z 695,8 mil. € na 1 033,7 mil. €. Zo všetkých verejných výdavkov to predstavovalo rast z 1,9 na 2,7 %. Významnú časť tvorili v rámci oddielu obrana výdavky na vojenskú obranu, na ktorú plynulo 1,8 až 2,6 % z výdavkov a 0,1 %-ný zostatok sa mial na zahraničnú vojenskú pomoc.

Ďalším oddielom je verejný poriadok a bezpečnosť, na ktorý sa vynakladané zdroje taktiež zvýšili na rok 2019 oproti roku 2015. Vo východiskovom roku výška výdavkov bola 1 997,1 mil. € a v nasledujúcich dvoch rokoch klesali na 1 819,9 mil. €. V roku 2018 sa suma priblížila hodnote roka 2015 a ďalej pokračovala v raste. V roku 2019 sa zvýšila na 2 168,3 mil. €. Výdavky v prvom roku predstavovali 5,5 % všetkých výdavkov. V roku 2016 napriek klesaniu v absolútnych číslach, ich podiel rástol na 5,7 % a toto číslo ostávalo nezmenené aj v roku 2019. Najvyššia časť výdavkov smerovala na policajné služby (medzi 1,9 a 2,6 %), na správu, prevádzku a podporu rôznych činností súvisiacich s verejným poriadkom a bezpečnosťou (1,2 až 1,7 %) a na súdy (0,6 až 0,8 %).

Nasledujúca je ekonomická oblasť, ktorej vývoj výdavkov od roku 2015 do roku 2019 mal významne klesajúci charakter. Na rok 2016 ich suma klesla z 6 206,7 mil. € na 4 861,1 mil. € a ďalej sa znížila na 4 468,8 mil. €, čo predstavuje viac ako 27,7 %-ný pokles oproti roku 2015. V nasledujúcich dvoch rokoch už sumy ukázali rastúcu tendenciu. V roku 2019 bol súčet výdavkov oddielu ekonomická oblasť 4 831,4 mil. €. V percentuálnom vyjadrení to znamenalo zostup zo 17 na 12,6 % všetkých verejných výdavkov. Spomedzi skupín v tomto oddiele sa najviac vynakladalo na dopravu, ale postupom času klesalo z 4 763,2 mil. € na 3 584,1 mil. €, teda z 13 na 9,4 %.

Výdavky na ochranu životného prostredia sa síce zvýšili v pozorovanom období, ale len o 1,67 % oproti prvému roku. V roku 2015 výška výdavkov bola 740,4 mil. € a v nasledujúcom roku sa znížila pod 600 mil. €. Od roku 2017 ale začala rásť a v roku 2019

sa dostali na úroveň 752,8 mil. €. Podiely na celkových verejných výdavkoch predstavovali v každom roku 2 % s výnimkou roku 2016, keď sa na ochranu životného prostredia vynaložilo 1,7 %. Najznačnejšia časť výdavkov v tomto oddiele išla na nakladanie s odpadmi – 0,8 až 1,1 % celkových výdavkov verejnej správy.

Najmenej výdavkov v Slovenskej republike smerovalo na bývanie a občiansku vybavenosť a oproti roku 2015, na rok 2019 sa ich suma znížila. V prvom roku ich výška bola 543,4 mil. €, ktorá sa v rokoch 2016 a 2017 zmenšovala a dosiahla sumu 383,3 mil. €. V nasledujúcich rokoch výdavky narástli na 467,0 mil. € a neskôr na 487,3 mil. €. Výdavky tohto oddielu zodpovedali 1,1 až 1,5 %-ám celkových verejných výdavkov. Najväčšie čiastky boli vynaložené na rozvoj obcí (0,4 až 0,6 %) a rozvoj bývania (0,3 až 0,4 %).

Druhým najnákladnejším oddielom je zdravotníctvo, na ktoré sa výdavky počas vybraného obdobia znížili približne o 300 mil. €. V roku 2015 výdavky určené na zdravotníctvo predstavovali 5 698,5 mil. € a v roku 2019 už len 5 396,1 mil. €. Z celkových výdavkov to znamená pokles z 15,6 na 14,1 %. Najvyššiu hodnotu mala 6 058,0 mil. € v roku 2016, ktorá zodpovedala 17,5 %-ám všetkých výdavkov. Najviac sa vynakladalo na ústavnú zdravotnú starostlivosť (medzi 6,7 a 7,6 %), ambulantnú zdravotnú starostlivosť, ktorej podiel od roku 2016 klesol z 5,3 na 3,6 % a na zdravotné výrobky, prístroje a zariadenia, kde výdavky rástli z 3 na 3,6 % a postupne klesali na 2,3 % zo všetkých verejných výdavkov. Výdavky na ochranu, podporu a rozvoj verejného zdravia a výskum a vývoj v oblasti zdravotníctva vo väčšine prípadov boli na úrovni 0,1 %.

Verejné výdavky na rekreáciu, kultúru a náboženstvo narástli takmer o 42 % v priebehu piatich rokov. V roku 2015 ich suma bola 787,3 mil. € a aj v prípade tohto oddielu, v roku 2016 nastal pokles výdavkov na 656,3 mil. €. V nasledujúcich rokoch avšak mali rastúcu tendenciu a v poslednom roku sa vynakladalo celkovo 1 115,7 mil. €. Aj podiel týchto výdavkov sledoval taký istý trend – v roku 2015 to bolo 2,2 %, ktorý v roku 2016 poklesol na 1,9 %. V roku 2019 ale už dosiahol 2,9 % verejných výdavkov krajiny. V rámci oddielu, najviac zdrojov sa smerovalo na kultúrne služby (1 až 1,5 %), o viac ako polovicu menej na rekreačné a športové služby a na vysielacie a vydavateľské služby (obidve medzi 0,4 a 0,6 %).

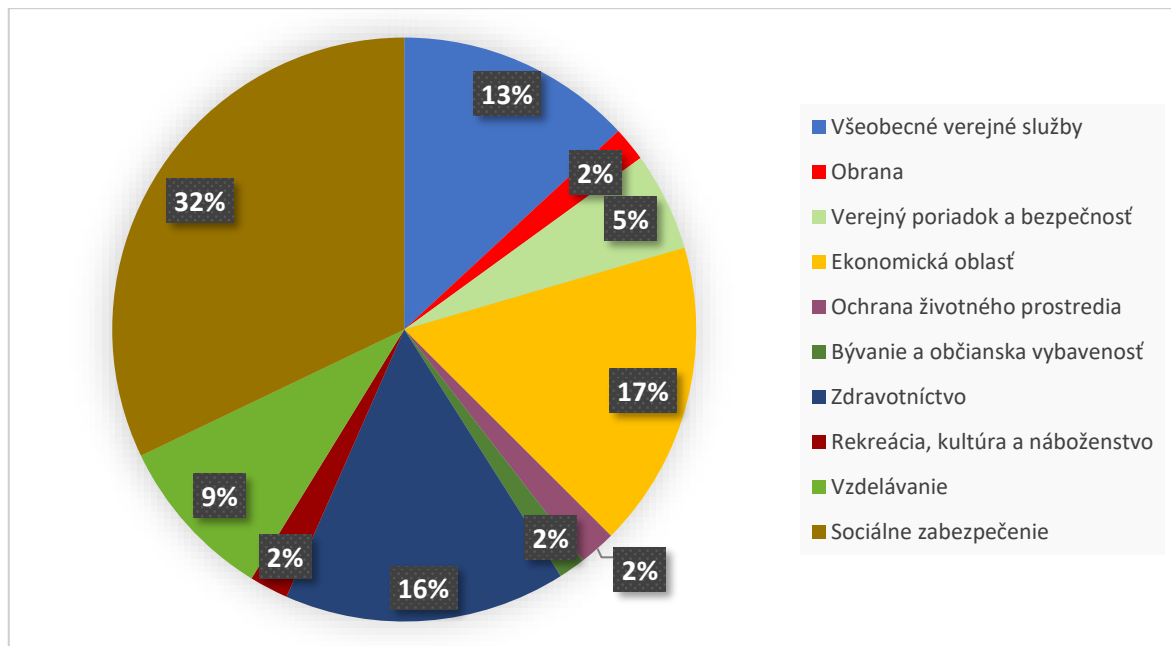
Výdavky Slovenskej republiky na vzdelávanie sa od roku 2015 do roku 2019 taktiež zvýšili. Výnimkou je rok 2016, kedy výdavky klesali z 3 331,9 mil. € na 3 129,6 mil. €. Ďalšie roky už ukazujú zostup, v roku 2018 sa suma vrátila nad úroveň roku 2015 a v roku

2019 bolo celkovo vynakladaných 4 010,5 mil. €. Tieto čísla zodpovedajú v týchto rokoch 9,1 až 10,5 %-ám celkových výdavkov verejnej správy, pričom v priebehu piatich rokov bolo na predprimárne a primárne vzdelávanie vynakladaných 2,4 až 3 %, na sekundárne vzdelávanie 2,6 až 3,5 % a na terciárne vzdelávanie v každom roku 1,5 % z verejných výdavkov.

Ako už bolo spomenuté, najväčšiu časť verejných výdavkov tvorili výdavky na sociálne zabezpečenie, ktorých suma od roku 2015 do roku 2019 nepretržite rástla. V prvom roku sa na sociálne zabezpečenie míňalo 11 723,6 mil. € a v poslednom 13 473,3 mil. €, teda výdavky sa zvýšili približne o 15 % počas týchto piatich rokov. Vo vzťahu k celkovým výdavkom, ich podiel rástol z 32,1 na 35,2 % a najväčšiu časť tvorili v roku 2017, a to 36,8 %. V rámci tohto oddielu, najviac zdrojov bolo vynakladaných na starobu (16,6 až 19,7 %), chorobu, invaliditu a ťažké zdravotné postihnutie (6 až 7,8 %) a na poslednú skupinu – sociálne zabezpečenie inde neklasifikované (2,9 až 3,5 %), ktoré obsahuje napríklad dávky v prípade rôznych katastrof, výdavky na správny fond sociálnej poisťovne a pod.

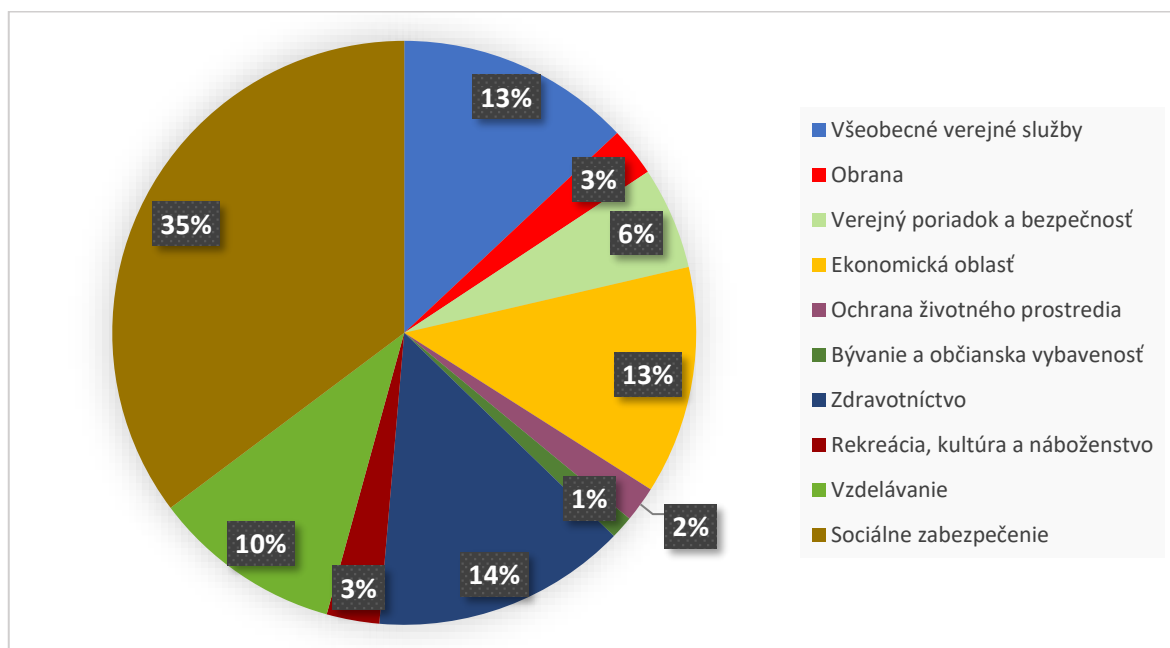
Nasledujúce grafy slúžia na demonštráciu vývoja veľkosti verejných výdavkov jednotlivých oddielov a podiely výdavkov jednotlivých oddielov na celkových verejných výdavkov v rokoch 2015 a 2019.

Graf 2 Podiel jednotlivých oddielov na celkových verejných výdavkov v SR - 2015

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Graf 3 Podiel jednotlivých oddielov na celkových verejných výdavkoch v SR - 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Z posledných dvoch grafov môžeme odvodiť, že v štruktúre verejných výdavkov podľa funkcií na rok 2019 sa objavovali len mierne percentuálne zmeny oproti roku 2015. Najväčší pokles nastal v prípade ekonomickej oblasti, v ktorej sa pomerná časť znížila na 13 % z pôvodných 17 %. Podiel výdavkov klesol ešte v prípade oddielov bývania a občianskej vybavenosti a zdravotníctva. Relatívne viac zdrojov bolo vynaložených na obranu, verejný poriadok a bezpečnosť, rekreáciu, kultúru a náboženstvo, vzdelávanie a sociálne zabezpečenie. Podiely oddielov všeobecné verejné služby a ochrana životného prostredia ostali nezmenené.

4.3 Verejné výdavky podľa funkčnej klasifikácie v krajinách EÚ

Kumulatívne súčty výdavkov verejnej správy členských štátoch Európskej únie sa za jednotlivé roky od roku 2015 do roku 2019 zvýšili. Výnimkou je rok 2016, keď vo väčšine krajín došlo ku klesaniu výdavkov. Počas týchto piatich rokov celková suma verejných výdavkov narástla zo 6 992 313,9 mil. € na 7 549 652,9 mil. €, čo znamená takmer 8 %-ný prírastok, avšak priemerný podiel výdavkov na HDP klesol zo 47,1 % na 45,8 %. V nasledujúcej tabuľke sú znázornené tieto údaje počas rokov od 2015 do 2019.

Tabuľka 2 Veľkosť verejných výdavkov v krajinách Európskej únie

	2015	2016	2017	2018	2019
V mil. €	6 992 313,9	6 953 579,8	7 079 257,7	7 290 469,6	7 549 652,9
% z HDP	47,1	46,4	45,9	45,7	45,8

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

V rámci krajín EÚ, najväčšiu sumu verejných výdavkov počas sledovaných rokov vynaložili Nemecko (1 335 789,0 – 1 558 090,0 mil. €), Francúzsko (1 248 656,0 – 1 349 280,0 mil. €) a Spojené kráľovstvo (1 118 067,4 – 1 036 139,3 mil. €). Nepretržitý rast celkových verejných výdavkov malo až jedenásť krajín – Belgicko, Nemecko, Estónsko, Francúzsko, Chorvátsko, Litva, Luxembursko, Holandsko, Rakúsko, Rumunsko a Fínsko. Najznačnejšími prírastkami v roku 2019 oproti roku 2015 disponovali Rumunsko (39,9 %-ný rast), Estónsko (34,1 %), Malta (30,4 %) a Česko (30,3 %). Naopak, najmenšie prírastky produkovali krajiny Dánsko (3,3 %), Švédsko (4,2 %), Taliansko (4,5 %), Slovensko (4,8 %) a Portugalsko (5 %). V pozorovaných rokoch sa vyskytovali aj také krajiny, ktorých výdavky oproti východiskového roku klesali. Tieto boli Spojené kráľovstvo (-7,3 %) a Grécko (-8,3 %). Najväčšie podiely celkových verejných výdavkov na HDP v skúmanom období mali Francúzsko (55,4 – 56,8 %), Fínsko (53,3 – 56,5 %), Belgicko (51,8 – 53,7 %) a Dánsko (49,5 – 54,5 %). Nad 50 %-mi mali v roku 2015 aj Grécko, Taliansko a Maďarsko, a taktiež Rakúsko v rokoch 2015 a 2016. Významne najmenší podiel na HDP malo Írsko, ktoré počas rokov pokleslo z 29,1 na 24,2 %. Nasledujúce v rade sú Litva (33,2 - 35,2 %), Rumunsko (33,5 – 36,3 %) a Malta (34,9 – 38,3 %). Presné sumy verejných výdavkov krajín EÚ28 a ich podiely na HDP počas rokov 2015 až 2019 sa nachádzajú v prílohách č. 3 a 4.

4.3.1 Všeobecné verejné služby

V prípade všeobecných verejných služieb, suma verejných výdavkov krajín EÚ klesala až v dvoch rokoch – v 2016 a 2019. Kým v roku 2015 mali hodnotu 921 890,4 mil. €, v poslednom sa znížili na 913 177,8 mil. €, čo predstavuje 0,9 %-ný prepád. V roku 2016 výdavky rástli len v ôsmich krajinách – v Belgicku, Bulharsku, Česku, Nemecku, Estónsku, Luxembursku, Malte a Slovinsku, z toho tri štáty (Česko, Nemecko a Luxembursko) mali počas piatich rokov neustále rastúci charakter výdavkov. Najvýznamnejší vzostup výdavkov oproti roku 2015 sa vyskytol v prípade Luxemburska, ktorého výdavky na všeobecné verejné služby rástli o 27,4 %. Ďalšia krajina je Česko s 23,8 %, Rumunsko s 22,2 % a Malta s 20,9 %-ným rastom. Najmenej rástli výdavky Chorvátska (1,8 %), Cypru (2,4 %) a Švédska (2,5 %). Na druhej strane, najväčšie zníženie výdavkov zaznamenalo Grécko (-18,2 %), Írsko (-

12,9 %), Portugalsko (-10,6 %), Dánsko (-8,5 %) a Spojené kráľovstvo (-8,2 %). Kumulatívny podiel výdavkov na všeobecné verejné služby krajín EÚ sa od roku 2015 priebežne znížil zo 6,6 na 5,7 % HDP. Jediná krajina, ktorej podiel rástol, bolo Luxembursko, a to zo 4,7 na 5,2 %. Najnižšie podiely počas rokov mali Bulharsko (2,8 – 3,8 %), Írsko (2,7 – 4,2 %), Estónsko (3,6 – 4 %) a Litva (3,5 – 4,6 %) a najvyššie Grécko (7,9 – 10,1 %), Maďarsko (7,9 – 9 %), Fínsko (7,8 – 8,4 %) a Taliansko (7,5 – 8,6 %). Vo vzťahu k celkovým verejným výdavkom, najnižšie podiely výdavkov na všeobecné verejné služby mali Bulharsko (7,8 – 10,4 %), Estónsko (9,1 – 10,2 %), Francúzsko (10,1 – 11,1 %) a Holandsko (9,8 – 11,3 %), a naopak, najvyššie mali Cyprus (16,4 – 22,4 %), Grécko (16,7 – 18,7 %), Maďarsko (16,9 – 17,9 %) a Portugalsko (15,5 – 18,4 %).

4.3.2 Obrana

Súčty výdavkov 28 krajín na obranu počas piatich rokov mali neustále rastúci charakter, a spolu sa zvyšovali z 197 027,2 mil. € na 218 804,4 mil. €, čo predstavuje 11,1 %-ný vzostup. Tento trend sledovalo až deväť krajín – Nemecko, Litva, Holandsko, Rakúsko, Poľsko, Rumunsko, Slovinsko, Slovensko a Švédsko, avšak najznačnejšie percentuálne prírastky vo väčšine prípadov zaznamenávali také krajiny, ktorých výdavky na obranu v niektorom roku klesali. Tieto boli Rumunsko s 169,5 %-ným rastom z 1 389,1 mil. € na 3 744,1 mil. €, Lotyšsko so 132,9 %-ným rastom z 249,4 mil. € na 580,8 mil. €, Maďarsko s 98,12 %-ným rastom z 755,9 mil. € na 1 497,6 mil. €, Litva so 70,97 %-ným rastom z 469,5 mil. € na 802,7 mil. € a Luxembursko so 68,1 %-ným rastom z 141 mil. € na 237 mil. €. Najmenšie nárasty sa vyskytovali v prípade Fínska (0,04 %), Španielska (1,2 %), Švédska (4,8 %) a Írska (6,6 %). Štyri krajiny počas rokov znižovali svoje výdavky na obranu – Grécko o 18,3 %, Portugalsko o 8,86 %, Spojené kráľovstvo o 6,21 % a Chorvátsko o 4,23 %. Podiel výdavkov na obranu na celkovom HDP krajín EÚ počas rokov bol konštantný – 1,2 %. Podiel na celkových verejných výdavkoch v roku 2015 bol 2,4 % a v nasledujúcich štyroch rokoch 2,6 %. Najvyššie podiely mali Grécko (2 – 2,5 % HDP a 4,2 – 5,2 % VV), Spojené kráľovstvo (1,9 – 2 % HDP a 4,5 – 4,9 % VV) a Estónsko (1,9 – 2,4 % HDP a 4,8 – 6 % VV). V prípade ďalších štyroch krajín boli s výnimkou východiskového roka väčšie podiely na celkových výdavkoch. Tieto boli Litva (3,6 – 5,1 %), Cyprus (3,6 – 5,6 %), Lotyšsko (2,6 – 5,4 %) a Rumunsko (2,4 – 5,3 %). Najmenej zdrojov vo vzťahu k HDP a výdavkom verejnej správy vynaložili Luxembursko (0,3 – 0,4 % HDP a 0,6 – 1 % VV), Írsko (0,2 – 0,3 % HDP a 1 – 1,1 % VV) a Rakúsko (0,6 % HDP a 1,1 – 1,2 % VV).

4.3.3 Verejný poriadok a bezpečnosť

Výdavky krajín EÚ na verejný poriadok a bezpečnosť počas rokov taktiež rástli. Presne to bol rast z 255 848,4 mil. € na 279 666,9 mil. €. Jediný rok, v ktorom klesali výdavky ako súčet výdavkov 28 krajín, bol rok 2016, kedy až desať krajín vynaložilo menej prostriedkov, ako v predchádzajúcom roku. V priebehu piatich rokov, trinásť krajín malo nepretržite rastúce výdavky, tieto boli Belgicko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Francúzsko, Taliansko, Cyprus, Lotyšsko, Luxembursko, Maďarsko, Malta, Rakúsko a Slovinsko. Najvyššie zvýšenia oproti roku 2015 sa vyskytovali v prípade Malty (50,2 %), Luxemburska (44,1 %), Lotyšska (40,7 %), Česka (38 %) a Rumunska (37,7 %). Najpomalšie sa zvýšili výdavky Španielska (4,2 %), Grécka (4,2 %), Talianska (6,9 %) a Fínska (7,5 %). Jediná krajina, ktorá mala pokles oproti roku 2015, bolo Spojené kráľovstvo s 8,4 %-ným úbytkom. Krajiny spolu vynakladali na všeobecné verejné služby 1,7 % HDP a 3,5 až 3,6 % celkových verejných výdavkov. Najväčšie podiely na HDP mali Bulharsko (2,3 – 2,8 %), Slovensko (2,2 – 2,5 %), Chorvátsko (2,1 – 2,4 %), Grécko (2,1 – 2,3 %) a Maďarsko (2 – 2,3 %). Najmenšie Dánsko (0,9 – 1 %), Írsko (0,9 – 1,1 %) a Luxembursko (1 – 1,2 %). Čo sa týka podielu na celkových výdavkoch, najväčšie podiely mali Bulharsko (6,5 – 7,6 %), potom Rumunsko (5,9 – 6,3 %) a Lotyšsko (5,1 – 6 %). Nad 5 %-mi mali v každom roku ešte Slovensko i Poľsko. Najmenšie podiely mali Dánsko (1,8 – 2 %), Fínsko (2,1 – 2,2 %) a Švédsko (2,6 – 2,7 %).

4.3.4 Ekonomická oblasť

Na ekonomickú oblasť krajiny EÚ v roku 2015 spolu vynaložili 641 425,6 mil. €, pričom sa tento objem na nasledujúci rok znižoval. V ďalších troch rokoch ale začal rásť a v roku 2019 ich suma bola 706 903,8 mil. €, čo predstavuje viac ako 10,2 %-ný rast výdavkov na túto oblasť. Nemecko, Holandsko a Švédsko v prípade ekonomickej oblasti mali v každom roku vynaložených viac výdavkov ako v predchádzajúcom, a zvýšili sa o 10,3 až 19 %. Najväčšie percentuálne nárasty produkovali Cyprus (58,1 %), Bulharsko (47,6 %), Chorvátsko (45,2 %) a Malta (43,8 %) a najmenšie Fínsko (1 %), Litva (3,6 %) a Španielsko (5 %). Vyskytovali sa tiež také štáty, ktoré na rok 2019 znížili svoje výdavky oproti roku 2015. Tieto boli Grécko (-44,4 %), Slovensko (-22,2 %), Portugalsko (-11,4 %), Írsko (-4,3 %), Slovinsko (-3,3 %) a Dánsko (-2,1 %). V priebehu rokov sa našli dva prípady, kedy sa výdavky z jedného roka na nasledujúci nadpriemerne zvýšili. Cyprus v roku 2017 vynaložil na ekonomickú oblasť 493,4 mil. € a v nasledujúcom roku 2 101,7 mil. €. To

znamená o takmer 326 % viac výdavkov, nárast podielu na HDP z 2,6 na 9,7 % a taktiež nárast podielu na celkových verejných výdavkoch z 6,7 na 22,8 %, čo predstavuje najväčší podiel spomedzi 28 krajín počas týchto rokov. Druhým takýmto prípadom bolo Portugalsko, ktoré malo v roku 2016 určených na ekonomickú oblasť 5 988,4 mil. € a v ďalšom roku 10 321,5 mil. €, čo predstavuje rast výdavkov o viac ako 72 %. Krajiny spolu vynaložili verejné výdavky počas piatich rokov na ekonomickú oblasť medzi 4,1 – 4,3 % celkového HDP. Najvyššie nadpriemerné hodnoty mali Maďarsko (7,3 – 9,5 %), Chorvátsko (6,3 – 8,2 %) a Belgicko (6,4 – 6,9 %). Väčšie podiely mali ešte v rokoch 2015 Grécko (7,5 %) a Slovensko (7,8 %). Najmenej vynaložili Írsko (2,2 – 3,1 %), Litva (3 – 3,8 %), Spojené kráľovstvo (3,1 – 3,5 %), Dánsko (3,1 – 3,6 %) a Nemecko (3,2 – 3,4 %). Okrem toho v rokoch 2016 a 2017 aj Cyprus (2,4 – 2,6 %). Vo vzťahu k celkovým verejným výdavkom, krajiny minuli 8,8 až 6,4 % na ekonomickú oblasť. Najvyšší podiel aj v tomto prípade malo Maďarsko (15,6 – 18,9 %), Chorvátsko (13,9 – 17,5 %), Lotyšsko (14,7 – 16,6 %) a Česko (14,6 – 15,7 %). V roku 2015 Slovensko vynaložil 17 %, a v rokoch 2018 a 2019 Bulharsko 18,2 a 17,8 %. Najmenšie výdavky smerovali z Dánska (6,3 – 6,7 %), Nemecka (7,2 – 7,6 %) a Spojeného kráľovstva (7,3 – 8,6 %).

4.3.5 Ochrana životného prostredia

Čo sa týka výdavkov na ochranu životného prostredia verejných správ krajín Európskej únie, v roku 2015 celkovo bolo vynaložených 118 792,4 mil. €, ktoré počas rokov sa zvýšili na 126 135,2 mil. €, čo predstavuje 6,2 %-ný rast. V prípade 21 krajín v roku 2016 výdavky klesli, čo spôsobilo aj pokles súčtu výdavkov všetkých krajín. Dve krajiny – Nemecko a Holandsko – počas piatich rokov ani raz neznížili výdavky. Najrýchlejšie rástli výdavky oproti roku 2015 Luxemburska (31,3 %), Estónska (25,3 %), Portugalska (24,2 %), Nemecka (23,6 %) a Chorvátska (23,1 %). Najpomalšie rasty produkovali Česko (0,03 %), Slovensko (1,7 %) a Malta (3,6 %). Šesť krajín míňal na ochranu životného prostredia v roku 2019 menej ako v prvom roku. V Maďarsku klesli výdavky o 48,5 %, v Slovinsku o 31,8 %, v Spojenom kráľovstve o 19,9 %, vo Fínsku o 7 %, v Grécku o 3,4 % a na Cypre o 1,6 %. Podiely výdavkov krajín EÚ na HDP sa kumulatívne pohybovali v jednotlivých rokoch od 0,7 do 0,8 % a podiely na celkových verejných výdavkoch od 1,6 do 1,7 %. Najväčšie podiely na HDP a verejných výdavkoch mali Malta (0,9 – 1,9 % HDP a 2,6 – 4,9 % VV), Grécko (1,4 – 1,5 % HDP a 2,7 – 3 % VV), Holandsko (1,4 % HDP a 3 – 3,4 % VV) a Belgicko (1,2 – 1,3 % HDP a 2,2 – 2,5 % VV). Najmenej zo svojich výdavkov vynaložili na ochranu životného prostredia Fínsko (0,2 % HDP a 0,4 % VV), Cyprus (0,2 – 0,4 % HDP

a 0,6 – 0,9 % VV), Rakúsko (0,4 % HDP a 0,7 – 0,8 % VV) a Dánsko (0,4 % HDP a 0,8 % VV).

4.3.6 *Bývanie a občianska vybavenosť*

V prípade bývania a občianskej vybavenosti sa celkové výdavky krajín takisto zvýšili oproti roku 2015 z 91 359,4 mil. € na 101 835,8 mil. €, teda o 11,5 %, pričom klesli len v roku 2016, kedy až 20 krajín znížilo svoje výdavky na túto oblasť. V nasledujúcom roku mal opäť pokles výdavkov 11 krajín, ale suma výdavkov jednotlivých krajín už bola vyššia ako v predchádzajúcom roku. Štyri krajiny mali v prípade tohto oddielu stály rast. Tieto boli Nemecko, Estónsko, Litva a Luxembursko. Najviac zvýšila svoje výdavky Litva o 99,8 %, Malta o 59,5 %, Írsko o 46,4 %, Estónsko o 45,2 % a Belgicko o 41,4 %. Najpomalšie rástli výdavky Holandska (2,9 %), Francúzska (4,6 %) a Talianska (5,1 %). Na rok 2019 až jedenásť krajín znížovalo verejné výdavky oproti roku 2015, pričom ide o nasledujúce: Bulharsko (-22,2 %), Fínsko (-13,4 %), Slovensko (-10,3 %), Slovinsko (9,3 %), Grécko (-7,9 %), Španielsko (-5,8 %), Maďarsko (-5,6 %), Poľsko (-5,5 %), Rumunsko (-4,4 %), Dánsko (-4,2 %) a Rakúsko (-2,1 %). Suma výdavkov krajín v jednotlivých rokoch zodpovedala 0,6 %-ám sumárneho HDP. Najvyššie hodnoty mali Chorvátsko (1,8 – 2,2 %), Bulharsko (1,1 – 2,1 %), Cyprus (1,8 – 2,2 %) a Rumunsko (0,9 – 1,5 %). Najnižšie percentá sa vyskytovali v prípade Grécka (0,2 %), Dánska (0,2 – 0,3 %) a Belgicka (0,3 %). Celkový podiel všetkých krajín na verejných výdavkoch sa počas rokov pohyboval medzi 1,2 a 1,3 %-mi. Oveľa väčšie podiely mali Bulharsko (2,9 – 5,2 %), Chorvátsko (4 – 4,7 %), Cyprus (3,5 – 4,4 %), Rumunsko (2,6 – 4,3 %) a Lotyšsko (2,5 – 2,8 %). Najmenej vynakladali v porovnaní s celkovými výdavkami Dánsko a Grécko (0,4 – 0,5 %), Belgicko (0,5 – 0,7 %) a Fínsko (0,6 – 0,7 %).

4.3.7 *Zdravotníctvo*

Suma verejných výdavkov krajín určená na zdravotníctvo sa v pozorovanom období neprestajne zvyšovala z 1 062 524,5 mil. € na 1 177 764,5 mil. €, čo predstavuje 10,8 %-ný rast oproti roku 2015. Pokles nastal len v roku 2016 v prípade piatich krajín (Bulharsko, Maďarsko, Holandsko, Poľsko a Spojené kráľovstvo) a v nasledujúcom roku v prípade Slovenska a opäť Spojeného kráľovstva. U týchto dvoch krajín sa v roku 2019 vyskytoval pokles výdavkov oproti roku 2015. V prípade Slovenska to bol pokles o 5,3 % a verejná správa Spojeného kráľovstva znížila svoje výdavky o 2,2 %. K najväčším relatívnym nárastom došlo na Cypre (79,2 %), v Rumunsku (65,8 %), Lotyšsku (41,6 %), Litve (40,5

%) a na Malte (36,4%). Najpomalšie rástli výdavky na zdravotníctvo v prípade Talianska (4,8 %), Švédska (6,7 %) a Francúzska (9,2 %). Krajiny EÚ spolu vynakladali prostriedky vo výške 7 až 7,2 % HDP na zdravotníctvo. Spomedzi krajín, Dánsko malo najväčší podiel, a to 8,3 až 8,5 % HDP. Ďalšie sú Rakúsko (8,2 – 8,3 %), Francúzsko (8 – 8,1 %) a Holandsko (7,5 – 8 %). Na druhej strane, najmenšie podiely mali Cyprus (2,5 – 3,5 %), Lotyšsko (3,7 – 4,2 %), Poľsko (4,6 – 4,9 %) a Rumunsko (4 – 5 %). Na zdravotníctvo sa z celkových verejných výdavkov všetkých krajín EÚ vynaložilo medzi 15,2 a 15,6 %. Najvyššie podiely mali Česko (18 – 18,9 %), Írsko (17,9 – 19,6 %), Spojené kráľovstvo (17,8 – 18,8 %) a Holandsko (17,3 – 18,3 %). Relatívne najmenej míňali na zdravotníctvo z celkových výdavkov Cyprus (6,2 – 6,8 %), Grécko (8,8 – 11,2 %), Lotyšsko (9,1 – 11,1 %) a Maďarsko (10 – 10,2 %).

4.3.8 *Rekreácia, kultúra a náboženstvo*

Celkové výdavky krajín na rekreáciu, kultúru a náboženstvo sa počas piatich rokov úhrnne taktiež zvýšili, presnejšie z 156 090,4 mil. € na 176 424,5 mil. €, teda o 13 %. Až 12 krajín zaznamenalo stály rast a v prípade viacerých krajín sa výdavky znížili iba v roku 2016. Spojené kráľovstvo, ako jediná krajina v každom roku znížila sumu, a tak na rok 2019 celkovo poklesli výdavky až o 19,1 % oproti roku 2015. Druhá krajina, ktorej poklesli výdavky na posledný rok oproti roku 2015, bolo Bulharsko, kde sa znížili až o 27,2 %. Nad 40 %-mi boli výdavky Maďarska (84,1 %), Litvy (62,5 %), Poľska (50,6 %), Rumunska (43,9 %), Česka (43,2 %) a Slovenska (41,7 %). Najpomalšie sa zvýšili výdavky v Dánsku (o 3,6 %), Švédsku (6,6 %) a Slovinsku (7,7%). Čo sa týka podielov verejných výdavkov na rekreáciu, kultúru a náboženstvo na HDP, najvyššie boli v prípade Maďarska (2,1 – 3,3 %), Estónska (2 – 2,1 %), Dánska (1,6 – 1,8 %) a Lotyšska (1,4 – 1,7 %). Naopak, najmenšie podiely sa počas rokov vyskytovali v Írsku (0,5 – 0,6 %), Spojenom kráľovstve (0,6 – 0,7 %), v Grécku a Taliansku (obidve medzi 0,7 – 0,8 %). Relatívne najviac z celkových verejných výdavkov vynakladalo taktiež Maďarsko (4,2 – 7,2 %), Estónsko (5 – 5,5 %), Lotyšsko (3,8 – 4,4 %), Česko (3,2 – 3,6 %) a Dánsko (3,2 – 3,3 %). Najmenej prostriedkov na rekreáciu, kultúru a náboženstvo vo vzťahu k celkovým výdavkom míňali Taliansko, Spojené kráľovstvo (obidve medzi 1,4 – 1,6 %) a Grécko (1,3 – 1,7 %).

4.3.9 *Vzdelávanie*

Aj v prípade vzdelávania, viaceré krajiny únie znížili svoje verejné výdavky v roku 2016. Preto v tomto roku klesla suma výdavkov na vzdelávanie v celej Európskej únii,

v nasledujúcich rokoch sa už ale zvýšili a na rok 2019 ich výška bola 777 070,0 mil. €, čo znamená 7,7 %-ný rast oproti roku 2015. Trinásť krajín mali stály rast výdavkov na vzdelávanie. Tieto boli Belgicko, Nemecko, Estónsko, Írsko, Španielsko, Francúzsko, Cyprus, Luxembursko, Malta, Holandsko, Rakúsko, Slovinsko a Švédsko. Najrýchlejšie rástli výdavky v Rumunsku (65,7 %), Česku (46,9 %), Estónsku (39 %), na Malte (38,8 %) a v Bulharsku (32,6 %). Najnižšie nárasty sa vyskytovali v prípade Dánska (2,4 %), Fínska (2,8 %) a Portugalska (4,9 %). Dve krajiny zaznamenávali v roku 2019 pokles verejných výdavkov na vzdelávanie oproti roku 2015. Tieto boli Grécko, ktorého výdavky poklesli len o 0,9 % a Spojené kráľovstvo, ktoré znížilo výdavky o 10,6 %. Z celkových verejných výdavkov krajín EÚ bol vynaložený podiel 4,7 až 4,9 % celkového HDP. Najvyššie podiely v prípade tohto oddielu mali Dánsko (6,3 – 7 %), Švédsko (6,4 – 6,9 %), Belgicko (6,1 – 6,3 %), Estónsko (5,7 – 6,2 %) a Fínsko (5,5 – 6,2 %). Najmenej míňali v prirovnaní k HDP Rumunsko (2,8 – 3,6 %), Írsko (3,1 – 3,5 %) a Bulharsko (3,4 – 3,9 %). Výdavky na vzdelávanie v priemere tvorili 10,2 až 10,3 % všetkých verejných výdavkov počas rokov. Najvyššiu hodnotu mali Pobaltské štáty – Estónsko medzi 14,4 a 15,8 %, Lotyšsko medzi 14,8 a 15,2 % a Litva medzi 13,2 a 14,2 %, ďalej Malta (13,3 – 14,2 %) a Švédsko (13 – 14,1 %). Najnižšie hodnoty sa počas rokov vyskytovali v Taliansku (7,9 – 8,1 %) a Grécku (7,7 – 8,3 %).

4.3.10 Sociálne zabezpečenie

Oddiel sociálneho zabezpečenia je najviac rastúci spomedzi všetkých a taktiež predstavuje oddiel, na ktorý plynulo najviac verejných výdavkov. V 28 krajinách bolo spolu vynaložených v roku 2015 2 825 947,3 mil. €, ktoré sa v roku 2019 zvýšili na 3 071 869,1 mil. €. Len v prípade štyroch krajín bolo zaznamenané klesanie. V roku 2016 sa znížili výdavky v Chorvátsku, v roku 2017 v Grécku, v rokoch 2016 a 2017 v Spojenom kráľovstve a v rokoch 2018 a 2019 vo Švédsku. V prípade spomenutých posledných dvoch krajín, sa výdavky oproti roku 2015 aj znížili. V Spojenom kráľovstve o 11,9 % a vo Švédsku o 1,4 %. Najväčšie percentuálne nárasty sa vyskytovali v Rumunsku (44 %), Litve (43,1 %), Estónsku (40,9 %), Poľsku (31,6 %) a Česku (29,1 %). Najmenej rástli počas rokov výdavky Grécka (1 %), Dánska (4,4 %) a Talianska (7,5 %). Výdavky na sociálne zabezpečenie tvorili 18,6 až 19 % sumárneho HDP krajín EÚ. Najvyššie podiely počas rokov mali Fínsko (24,1 – 25,5 %), Francúzsko (23,8 – 24,2 %) a Dánsko (21,6 – 23,5 %). Najmenej na sociálne zabezpečenie z HDP vynaložili Írsko (8,8 – 10,2 %), Malta (10,8 – 11,5 %), Rumunsko (11,5 – 11,8 %) a Lotyšsko (11,6 – 12 %). Čo sa týka podielu výdavkov

tohto oddielu na celkových verejných výdavkoch, spolu za všetky krajiny bolo vynakladaných 40,4 až 41 %. Vyššie percentuálne hodnoty z krajín EÚ mali Fínsko (44,7 – 45,8 %), Nemecko (43,3 – 44 %), Dánsko (43,1 – 44 %), Taliansko (42,3 – 43,5 %) a Luxembursko (42,5 – 43,3 %). Na druhej strane, najnižšie podiely sa vyskytovali v Maďarsku (27,9 – 30,3 %), na Malte (29,1 – 31,6 %), v Lotyšsku (29,5 – 31,6 %), Česku (30,5 – 32 %) a na Cypre (28,6 – 35,4 %).

4.4 Verejné výdavky Slovenskej republiky v porovnaní s krajinami V4

V tejto časti záverečnej práce sme zhodnotili postavenie verejných výdavkov Slovenskej republiky vo vzťahu ku krajinám Vyšehradskej skupiny. Toto neformálne zoskupenie tvoria 4 krajiny Európskej únie – Česko, Maďarsko, Poľsko a Slovensko a bolo založené v roku 1991 vo Vyšehrade.⁵⁰ V tabuľke sú zachytené údaje o verejných výdavkoch týchto krajín.

Tabuľka 3 Verejné výdavky krajín V4 medzi rokmi 2015-2019

		2015	2016	2017	2018	2019
Česko	V mil. €	71 102,8	70 533,6	75 673,2	85 642,7	92 623,1
	% z HDP	41,9	39,8	39,0	40,6	41,1
Maďarsko	V mil. €	56 823,8	54 404,4	59 000,1	62 378,6	66 561,1
	% z HDP	50,4	46,8	46,5	45,9	45,6
Poľsko	V mil. €	179 398,7	175 564,5	192 915,4	206 781,4	222 895,9
	% z HDP	41,7	41,1	41,3	41,5	41,8
Slovensko	V mil. €	36 508,2	34 574,9	33 440,3	35 615,0	38 240,7
	% z HDP	45,7	42,7	39,6	39,8	40,7

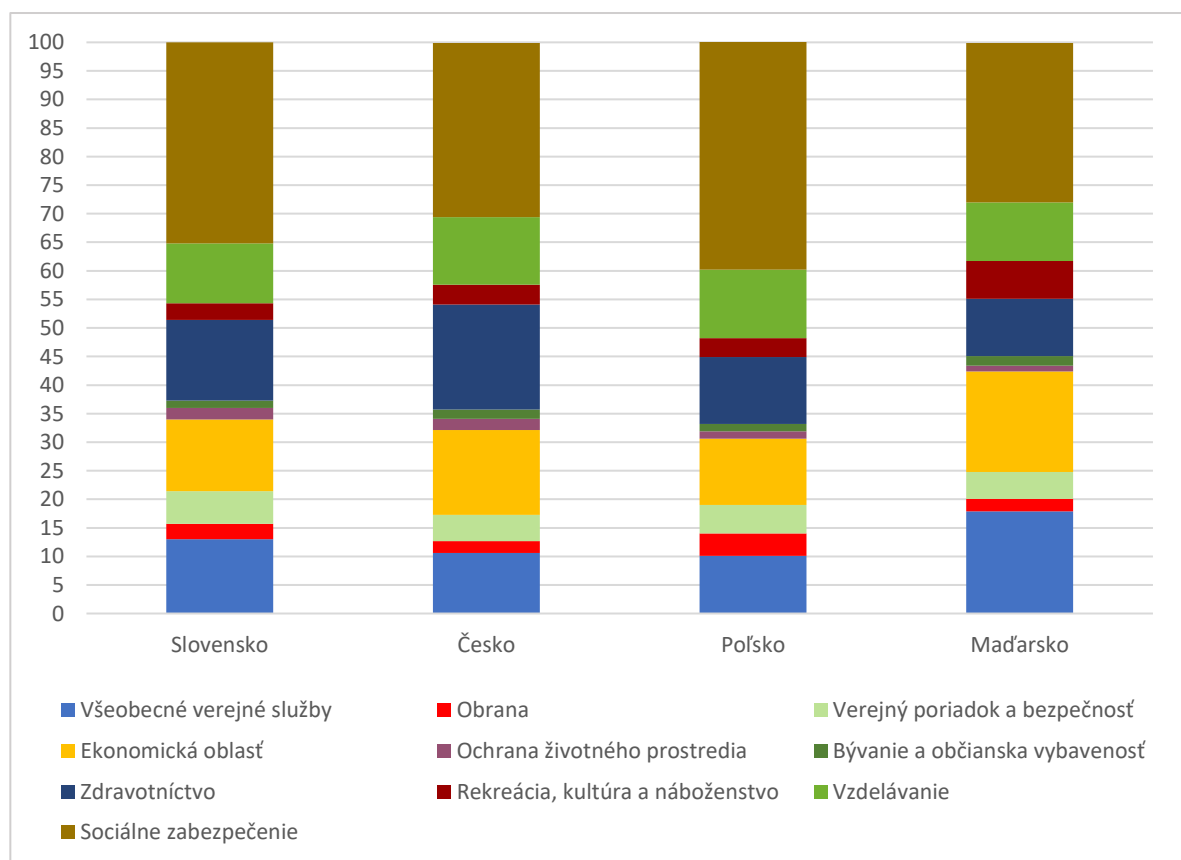
Zdroj: vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Z údajov vyplýva, že spomedzi týchto štyroch krajín, najvyššími verejnými výdavkami disponuje najväčšia ekonomika, teda Poľsko, potom Česko, Maďarsko a na poslednom mieste je Slovensko. Čo sa týka veľkosti rastu verejných výdavkov, aj v tomto prípade sa Slovensko nachádza na poslednom mieste. Jeho výdavky na rok 2019 rástli len o 4,75 % z 36 508,2 mil. € na 38 240,7 mil. €, kým v ostatných krajinách sú to dvojciferné

⁵⁰ Základné informácie (V4 – Vyšehradska skupina). [cit. 2022-04-10] Dostupné na: <https://www.minedu.sk/26371-sk/zakladne-informacie/>

hodnoty. V prípade Maďarska je to viac ako 17 % (z 56 823,8 mil. € na 66 561,1 mil. €) a Poľska viac ako 24 % (z 179 398,7 mil. € na 222 895,9 mil. €). Najväčšie zvyšovanie bolo v prípade Česka, kde rast bol viac ako 30 %-ný z 71 102,8 mil. € na 92 623,1 mil. €. V roku 2016, ako aj v prípade ostatných krajín EÚ, došlo k poklesu verejných výdavkov krajín V4, čo pokračovalo v nasledujúcom roku už len v prípade Slovenska. Verejné výdavky sa vo vzťahu k HDP na rok 2019 znížili, jedine v prípade Poľska nastal menší nárast zo 41,7 % na 41,8 %. V Česku táto hodnota poklesla zo 41,9 % na 41,1 %, na Slovensku zo 45,7 % na 40,7 % a v Maďarsku sa výdavky znížili taktiež o približne 50 p.b. z 50,4 % na 45,6 % HDP. Najväčší podiel verejných výdavkov na hrubom domácom produkte v priemere piatich rokov malo Maďarsko, a to nad 47 % HDP. Priemery zvyšných troch krajín sa približne podobajú – v priemere sa pohybovali okolo 40 a 41 % HDP. Na nasledujúcom grafe je znázornená štruktúra verejných výdavkov podľa oddielov funkčnej klasifikácie verejných výdavkov krajín Vyšehradskej skupiny. Na zhodnotenie postavenia výdavkov verejnej správy Slovenskej republiky vo vzťahu k verejným výdavkom krajín Vyšehradskej skupiny sme zvolili rok 2019.

Graf 4 Podiely verejných výdavkov krajín V4 v roku 2019

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Verejné výdavky Slovenskej republiky na všeobecné verejné služby v roku 2019 predstavovali 13 % verejných výdavkov, kým v prípade Česka 10,6 % a Poľska 10,1 %. Najvyššia hodnota bola v prípade Maďarska, a to vo výške 17,9 %. V prípade oddielu obrany, Slovensko vynakladalo na obranu 2,7 % výdavkov. Hodnoty Česka a Maďarska sa len mierne líšila. V prípade prvého to bolo 2,1 % a druhého 2,2 %. Takmer dvojnásobný podiel týchto dvoch krajín malo Poľsko vo výške 3,9 % všetkých verejných výdavkov. Percentuálna hodnota výdavkov na verejný poriadok a bezpečnosť v tomto roku bola najvyššia v prípade Slovenska. Presne to bolo 5,7 %. U zvyšných troch krajín bol tento podiel len mierne menší. V prípade Poľska 5 %, Maďarska 4,7 % a Česka 4,6 %. O niečo väčšie rozdiely medzi výdavkami krajín sa vyskytovali v štvrtom oddiele. V roku 2019 Slovensko na ekonomickú oblasť vynaložilo 12,6 % všetkých verejných výdavkov. Menší podiel malo iba Poľsko – 11,6 %. V prípade Česka ich výška bola 14,8 % a Maďarska 17,6 %, čo predstavuje viac ako 1,8-násobok priemeru krajín Európskej únie. Podiel verejných výdavkov určený na ochranu životného prostredia v prípade Slovenska a Česka bol rovnaký, a to 2 %. Maďarsko vynaložilo polovičný podiel, teda 1 % a Poľsko 1,3 % z celkových verejných výdavkov. Podiel výdavkov Slovenska na nasledujúci oddiel, teda na bývanie a občiansku vybavenosť sa zhoduje s podielom Poľska. Obidve krajiny v roku 2019 vynaložili 1,3 % svojich verejných výdavkov, čo predstavuje najmenší podiel spomedzi štyroch krajín. O 0,3 p.b. väčší podiel malo Česko, teda 1,6 % a o 0,4 p.b. Maďarsko, teda 1,7 %. Čo sa týka verejných výdavkov určených na zdravotníctvo, Slovensko disponuje s druhým najvyšším percentom za rok 2019. Jeho podiel na celkových verejných výdavkoch bol 14,1 %. O takmer 4 p.b. viac na zdravotníctvo vynakladala Česká republika, presnejšie 18,4 %. Výrazne menšie podiely majú zvyšné dve vyšehradské krajiny, ktoré sa rozhodne nachádzajú aj pod priemerom Európskej únie. V prípade Poľska je to 11,7 % a Maďarska 10 % verejných výdavkov. Na rekreáciu, kultúru a náboženstvo najmenej prostriedkov míňalo Slovensko z krajín V4, avšak aj takto sa nachádzalo nad priemerom EÚ. Podiel tohto oddielu bol 2,9 %. Nasledujúce v rade je Poľsko s 3,3 %-mi a Česko s 3,5 %-mi. Táto oblasť je z krajín V4 viditeľne najdôležitejšia pre Maďarsko, ktorého podiel bol 6,6 % v roku 2019. Vo výdavkoch na vzdelávanie sa na rok 2019 nevyskytovali veľké rozdiely medzi krajinami. Najvyššia hodnota bola v Poľsku, a to 12 %, potom v Česku 11,8 %, na Slovensku 10,5 % a najmenšia bola v Maďarsku, kde bol jeho podiel 10,3 %-ný. V poslednom oddiele môžeme pozorovať najväčšie rozdiely medzi krajinami. Diferencia medzi najvyššou a najnižšou hodnotou je 12 p.b. Na sociálne zabezpečenie v roku 2019 najviac vynakladalo Poľsko, a to 39,9 % všetkých verejných výdavkov, ale aj táto hodnota sa nachádzala o niekoľko

percentuálnych bodov pod hodnotou priemeru EÚ. Druhým najväčším podielom disponovalo Slovensko, kde táto hodnota bola 35,2 %. Tretia krajina je Česko s 30,5 %-mi a najnižší podiel malo Maďarsko, ktoré na sociálne zabezpečenie určilo 27,9 % verejných výdavkov.

Môžeme odvodiť, že vo väčšine prípadov sa podiely výdavkov Slovenska nachádzajú medzi hodnotami ostatných troch krajín. Okrem toho, najviac sa zhodujú údaje o verejných výdavkoch Slovenska s údajmi Česka.

4.5 Vplyv pandémie koronavírusu na výdavky Slovenskej republiky

V súvislosti so šírením koronavírusu, v marci 2020 vláda Slovenskej republiky prijímala rôzne opatrenia, ktoré v určitej miere ovplyvnili aj výdavky verejnej správy. V nasledujúcej tabuľke sú zobrazené údaje o výdavkoch pred a počas pandémie, ktoré boli aktualizované k 22.04.2022.

Tabuľka 4 Výdavky Slovenska v rokoch 2019 a 2020

	2019		2020	
	V mil. €	% z VV	V mil. €	% z VV
<i>Všeobecné verejné služby</i>	4 971,7	13,0	5 667,8	13,5
<i>Obrana</i>	1 033,7	2,7	1 262,4	3,0
<i>Verejný poriadok a bezpečnosť</i>	2 168,3	5,7	2 291,6	5,5
<i>Ekonomická oblasť</i>	4 831,4	12,6	5 365,3	12,8
<i>Ochrana životného prostredia</i>	752,8	2,0	843,9	2,0
<i>Bývanie a občianska vybavenosť</i>	487,3	1,3	454,4	1,1
<i>Zdravotníctvo</i>	5 396,1	14,1	5 757,5	13,7
<i>Rekreácia, kultúra a náboženstvo</i>	1 115,7	2,9	1 103,2	2,6
<i>Vzdelávanie</i>	4 010,5	10,5	4 223,8	10,1
<i>Sociálne zabezpečenie</i>	13 473,3	35,2	14 974,1	35,7
Σ	38 240,7	100	41 943,9	100

Zdroj: Vlastné spracovanie údajov z Eurostatu

Z tabuľky vidíme, že rastúci trend výdavkov pokračoval aj počas pandémie. Okrem toho narástol aj podiel výdavkov na HDP. Kým v roku 2019 táto hodnota bola 40,7 %, v roku 2020 sa zvýšila na 45,6 %. Túto zmenu je možné pripísať poklesu HDP v prvom roku pandémie.

Celkovo sa verejné výdavky zvýšili z 38 240,7 mil. € na 41 943,9 mil. €, čo predstavuje 9,7 %-ný nárast. V prípade dvoch oddielov – bývanie a občianska vybavenosť a rekreácia, kultúra a náboženstvo – vláda znížila výdavky oproti predchádzajúcemu roku. Najväčší absolútny prírastok je v prípade posledného oddielu, teda sociálneho zabezpečenia, na ktoré smerovali prostriedky približne o 1,5 mld. € viac, ako v roku 2019. V súvislosti s pandemiou, výdavky tohto oddielu narástli najmä kvôli zavedeniu pandemického ošetrovného, odkladu platenia poistných odvodov, finančnej podpore pre zamestnávateľov a SZČO kvôli zavretým prevádzkam a za úhrady miezd, zvýšeniu finančného príspevku na poskytovanie sociálnych služieb a pod.⁵¹ O takmer 700 mil. € rástli výdavky na všeobecné verejné služby, čo predstavuje 14 %-ný rast. V rámci tohto oddielu, v skupine 01.5 Výskum a vývoj v oblasti všeobecných verejných služieb si môžeme všimnúť rast na 20 mil. €, ktorý predstavuje 9-násobný prírastok oproti roku 2019. Výdavky na ekonomickú oblasť boli vyššie o viac ako 530 mil. €, kde viac ako polovica prostriedkov išla na všeobecnú ekonomickú, obchodnú a pracovnú oblasť. Ďalšia oblasť zasiahnutá koronavírusom je zdravotníctvo, do ktorej počas roku 2020 smerovalo 5 757,5 mil. €, čo je o 361 mil. € viac, ako v predchádzajúcom roku. Výdavky spôsobené ochorením boli najmä zvýšené výkony zdravotníckych zariadení, mzdové výdavky na špecialistov a pracovníkov v prvej línii, úhrada mobilných odberových miest určených na plošné testovanie, nákupy pohotovostných rezerv, ochranných pomôcok, dezinfekcie, testov, pľúcnych ventilátorov, masiek a respirátorov, výdavky na štátne karanténne zariadenia a pod.⁵² Najvýznamnejšie narástli výdavky skupiny 07.4 Ochrana, podpora a rozvoj verejného zdravia na 113,3 mil. €. O 22 % viac zdrojov sa určilo na obranu, teda 1 262,4 mil. €, v rámci ktorej sa zvýšili výdavky na vojenskú a civilnú ochranu. Okrem toho, vláda zvýšila zdroje na ochranu životného prostredia o 12 % na 91,1 mil. €. V prípade oddielov vzdelávania a verejného poriadku a bezpečnosti sa výdavky tiež zvyšovali, ale v menšej miere ako v predchádzajúcom roku.

⁵¹ Vplyv COVID-19 na saldo verejnej správy. [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=495353#_Toc70026086

⁵² Tamtiež.

Záver

V bakalárskej práci sme venovali pozornosť funkčnej klasifikácii verejných výdavkov, ktorú sme v rámci hlavného cieľa v teoretickej časti zadefinovali a v aplikačnej časti analyzovali na výdavkoch verejnej správy Slovenskej republiky a krajín Európskej únie. Následne sme získané údaje porovnávali na základe jednotlivých oddielov, rokov i krajín.

Z analýzy vyplýva, že verejné výdavky krajín EÚ majú rastúcu tendenciu. Výnimkou boli dve krajiny – Grécko a Spojené kráľovstvo. Zistili sme tiež, že podiel výdavkov na HDP krajiny postupne klesá. Čo sa týka podielov na celkových verejných výdavkoch, najväčšiu časť v prípade každej krajiny predstavovali výdavky na sociálne zabezpečenie, ktoré sa pohybovali v intervale od 27,7 % do 45,8 %. Na druhej strane, piaty a šiesty oddiel, teda ochrana životného prostredia a bývanie a ekonomická vybavenosť boli tie, na ktoré plynulo najmenej výdavkov.

Pri splnení čiastkových cieľov záverečnej práce sme sa dopracovali k zadefinovaniu rôznych pojmov, ktoré sa viažu k verejným výdavkom, ako napríklad verejný sektor, verejná správa, verejný rozpočet a aj samotných verejných výdavkov. Ďalej sme určili, aké výdavky tvoria jednotlivé oddiely a skupiny funkčnej klasifikácie v Slovenskej republike.

V aplikačnej časti práce sme analyzovali verejné výdavky v krajinách Vyšehradskej štvorky a následne sme zhodnotili postavenie Slovenska vo vzťahu ku krajinám V4. Výsledkom tejto analýzy bola skutočnosť, že podiely výdavkov v Slovenskej republike sa vždy nachádzali medzi hodnotami zvyšných krajín, pričom najviac boli podobné s podielmi výdavkov Česka. Posledným čiastkovým cieľom bola analýza vplyvu pandémie koronavírusu na verejné výdavky, na ktorú sme vybrali Slovenskú republiku. Zistili sme, že v roku 2020 pandemiou najviac postihnuté boli oddiely sociálne zabezpečenie a zdravotníctvo a výdavky na obranu tiež narástli oproti predchádzajúcemu roku.

Zoznam použitej literatúry

Knižná literatúra

1. BAILEY, S. J. Public sector economics. Theory, policy and practice. London : Macmillan, 1995. 406 s. ISBN 0-07-70345-2.
2. BELIČKOVÁ, K. – BELKOVICSOVÁ, D. – SKÝPALOVÁ, M. *Rozpočtová teória a politika (Pomôcka k seminárom)*. Bratislava : Vydavateľstvo EKONÓM, 2021. 238 s. ISBN 978-80-225-4851-9.
3. BELIČKOVÁ, K. – NEUBAUEROVÁ, E. – BOÓR, M.. *Rozpočtová teória, politika a prax*. 2. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2019. 216 s. ISBN 978-80-7598-630-6.
4. BEŇOVÁ, E. a kol. *Financie a mena*. Bratislava: Iura Edition, 2005. 374 s. ISBN 80-8078-031-5.
5. BURKHEAD, J. – MINER, J. *Public Expenditure*. New York : Routledge. 2017. 356 s. ISBN 97813151495752 (ebk).
6. CSÁNYI, R. et al. *Államháztartás*. Budapešť : Dialóg Campus Kiadó, 2018. 238 s. ISBN 978-615-5920-20-2.
7. DEREVJANÍK, P. a kol. *Územná samospráva v procese decentralizácie verejnej správy*. Košice : Typopress, 2010. ISBN 978-80-8129-006-0.
8. European Comission. *Manual on sources and methods for the compilation of COFOG statistics – Classification of the Functions of Government (COFOG)*. Luxembursko : Publications Office of the European Union, 2011. 185 s. ISBN 978-92-79-20885-0.
9. LUKÁČIK, J. a kol. *Hospodárska politika. Teória a prax*. Bratislava : Sprint 2 s.r.o., 2013. 316 s. ISBN 978-80-89393-86-2.
10. MEDVEĎ, J. – NEMEC, J. a kol. *Verejné financie*. Bratislava : Sprint dva, 2011. 640 s. ISBN 978-80-89393-46-6.
11. MENIFIELD, Ch. E. *The Basics of Public Budgeting and Financial Management*. Third edition. Maryland : Hamilton Books, 2017. 274 s. ISBN 978-0-7618-6975-7.
12. PAULÍK, D. – BEŇOVÁ, E. – BONDAREVA, I. – ČEJKOVÁ, V. – ROMANČÍKOVÁ, E. *Základy financií a meny*. Trenčín : Inštitút aplikovaného manažmentu, 2012. 313 s. ISBN 978-80-89600-06-9.
13. PEKOVÁ, J. *Veřejné financie – úvod do problematiky*. 3., prep. vyd. Praha : ASPI, 2005. 526 s. ISBN 80-7357-049-1.

14. PROVAZNÍKOVÁ, R. – SOBOTKA, M. *Veřejné finance II*. Pardubice : Univerzita Pardubice, Fakulta ekonomicko-správaní, 2013. ISBN 978-80-7395-731-5.
15. SIVÁK, R. a kol. *Financie*. 1. vyd. Bratislava : Wolters Kluwer, 2015. 460 s. ISBN 978-80-8168-232-2.
16. SIVÁK, R. a kol. *Veřejné finance*. 1. vyd. Bratislava : Iura Edition, 2007. 312 s. ISBN 978-80-8078-094-4.
17. STRECKOVÁ, Y. – MALÝ, I. a kol. *Veřejná ekonomie pro školu i praxi*. Praha : Computer Press, 1998. 214 s. ISBN 80-7226-112-6.

Internetové zdroje

18. Eurostat Database. [online]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/eurostat/data/database>
19. Fourth meeting of the Advisory Expert Group on National Accounts. *Government/ Public Sector/ Private Sector delineation issues*. 2006. [online]. [cit. 2021-11-03]. Dostupné na: <https://unstats.un.org/unsd/nationalaccount/aeg/papers/m4Delineation.PDF>
20. KAREEM, A. *Public Finance*. University of Calicut, 2011. [online]. [cit. 2021-10-23]. Dostupné na: <http://14.139.185.6/website/SDE/sde74.pdf>
21. Pakt stability a rastu (Stability and Growth Pact – SGP). [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné na: <https://www.mfsr.sk/sk/medzinarodne-vztahy/europske-zalezitosti/hospodarske-riadenie/pakt-stability-rastu-stability-growth-pact-sgp/pakt-stability-rastu-stability-growth-pact-sgp.html?forceBrowserDetector=pc>
22. Podmienky prístúpenia k eurozóne: konvergenčné kritéria. [online]. [cit. 2021-11-19]. Dostupné na: <https://www.consilium.europa.eu/sk/policies/joining-the-euro-area/convergence-criteria/>
23. Profily krajín. [online]. [cit. 2021-11-19]. Dostupné na: https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/country-profiles_sk
24. SABAYOVÁ, M. – PRESPERÍNOVÁ, M. *Ekonomika a financie verejného sektora*. APZ v Bratislave, 2018. 218 s. ISBN 978-80-8054-776-9. [cit. 2021-10-20]. Dostupné na: www.akademiapz.sk
25. Stability and Growth Pact. [online]. [cit. 2021-11-21]. Dostupné na: <https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-and-fiscal-policy-coordination/eu-economic-governance-monitoring-prevention-correction/stability-and-growth-pact>

26. The Institute of Internal Auditors. *Supplemental Guidance: Public sector definition*. [online]. [cit. 2021-11-06]. Dostupné na: <https://www.yumpu.com/en/document/read/43820242/public-sector-definition-global-institute-of-internal-auditors>
27. Vplyv COVID-19 na saldo verejnej správy. [online]. [cit. 2022-05-03]. Dostupné na: https://www.nrsr.sk/web/Dynamic/DocumentPreview.aspx?DocID=495353#_Toc70026086
28. Vysvetlivky k štatistickej klasifikácii výdavkov verejnej správy. [online]. [cit. 2021-12-03]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/data/att/7334.pdf>
29. World Bank Group. *Budget Systems and Expenditure Classifications*. [online]. [cit. 2021-11-17]. Dostupné na: <http://www1.worldbank.org/publicsector/pe/PEAMCourse04/DorotinskyBackCh3.pdf>
30. Základné informácie (V4 – Vyšehradská skupina). [online]. [cit. 2022-04-10]. Dostupné na: <https://www.minedu.sk/26371-sk/zakladne-informacie/>

Právne predpisy

31. Úplné znenie Opatrenia Ministerstva financií Slovenskej republiky z 8. decembra 2004 č. MF/010175/2004-42, ktorým sa ustanovuje druhová klasifikácia, organizačná klasifikácia a ekonomická klasifikácia rozpočtovej klasifikácie. [online]. [cit. 2021-10-22]. Dostupné na: https://www.mfsr.sk/files/archiv/77/uplne_znenie_opatrenia.pdf
32. Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG). [online]. [cit. 2021-10-22]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2014/257/>
33. Zákon č. 523/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov. [online]. [cit. 2021-11-03]. Dostupné na: <https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/523/>
34. Zákon č. 583/2004 Z. z. o rozpočtových pravidlách územnej samosprávy a o zmene a doplnení niektorých zákonov. [online]. [cit. 2021-11-05]. Dostupné na: https://www.slov-lex.sk/pravne-predpisy/SK/ZZ/2004/583/vyhlasene_znenie.html

Prílohy

Príloha č. 1 – SK COFOG

Príloha č. 2 – Veľkosť výdavkov verejnej správy na Slovensku podľa SK COFOG

Príloha č. 3 – Veľkosť verejných výdavkov v krajinách EÚ28 v mil. €

Príloha č. 4 – Podiel verejných výdavkov na HDP krajín EÚ28

Príloha č. 1 – SK COFOG

01 VŠEOBECNÉ VEREJNÉ SLUŽBY

01.1 Výkonné a zákonodarné orgány, finančné a rozpočtové záležitosti, zahraničné vzťahy

- 01.1.1 Výkonné a zákonodarné orgány
- 01.1.2 Finančné a rozpočtové záležitosti
- 01.1.3 Zahraničné vzťahy

01.2 Zahraničná ekonomická pomoc

- 01.2.1 Ekonomická pomoc rozvojovým krajinám a krajinám v procese transformácie
- 01.2.2 Ekonomická pomoc poskytovaná prostredníctvom medzinárodných organizácií

01.3 Všeobecné služby

- 01.3.1 Všeobecné personálne služby
- 01.3.2 Rámcové plánovacie a štatistické služby
- 01.3.3 Iné všeobecné služby

01.4 Základný výskum

- 01.4.0 Základný výskum
 - 01.4.0.1 Základný výskum (okrem výskumu terciárneho vzdelávania)
 - 01.4.0.2 Základný výskum v rámci terciárneho vzdelávania

01.5 Výskum a vývoj v oblasti všeobecných verejných služieb

- 01.5.0 Výskum a vývoj v oblasti všeobecných verejných služieb

01.6 Všeobecné verejné služby inde neklasifikované

- 01.6.0 Všeobecné verejné služby inde neklasifikované

01.7 Transakcie verejného dlhu

- 01.7.0 Transakcie verejného dlhu

01.8 Transfery všeobecnej povahy medzi rôznymi úrovňami verejnej správy

- 01.8.0 Transfery všeobecnej povahy medzi rôznymi úrovňami verejnej správy

02 OBRANA

02.1 Vojská obrana

- 02.1.0 Vojská obrana

02.2 Civilná ochrana

- 02.2.0 Civilná ochrana

02.3 Zahraničná vojenská pomoc

- 02.3.0 Zahraničná vojenská pomoc

02.4 Výskum a vývoj v oblasti obrany

- 02.4.0 Výskum a vývoj v oblasti obrany

02.5 Obrana inde neklasifikovaná

- 02.5.0 Obrana inde neklasifikovaná

03 VEREJNÝ PORIADOK A BEZPEČNOSŤ

03.1 Policajné služby

- 03.1.0 Policajné služby

03.2 Ochrana pred požiarmi

- 03.2.0 Ochrana pred požiarmi

03.3 Súdny

- 03.3.0 Súdny

03.4 Väzenstvo

- 03.4.0 Väzenstvo

03.5 Výskum a vývoj v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti

- 03.5.0 Výskum a vývoj v oblasti verejného poriadku a bezpečnosti

03.6 Verejný poriadok a bezpečnosť inde neklasifikované

- 03.6.0 Verejný poriadok a bezpečnosť inde neklasifikované

04 EKONOMICKÁ OBLASŤ

04.1 Všeobecná ekonomická, obchodná a pracovná oblasť

- 04.1.1 Všeobecná ekonomická a obchodná oblasť
- 04.1.2 Všeobecná pracovná oblasť

04.2 Poľnohospodárstvo, lesníctvo, rybné hospodárstvo a poľovníctvo

- 04.2.1 Poľnohospodárstvo
- 04.2.2 Lesníctvo
- 04.2.3 Rybné hospodárstvo a poľovníctvo

04.3 Palivá a energia

- 04.3.1 Uhlie a iné nerastné suroviny (energetické)
- 04.3.2 Ropa a zemný plyn
- 04.3.3 Jadrové palivo
- 04.3.4 Ostatné palivá
- 04.3.5 Elektrická energia

- 04.3.6 Energia iná ako elektrická

04.4 Ťažba, výroba a výstavba

- 04.4.1 Ťažba nerastných surovín (neenergetických)
- 04.4.2 Výroba
- 04.4.3 Výstavba

04.5 Doprava

- 04.5.1 Cestná doprava
- 04.5.2 Vodná doprava
- 04.5.3 Železničná doprava
- 04.5.4 Letecká doprava
- 04.5.5 Potrubná a iná doprava

04.6 Komunikácia

- 04.6.0 Komunikácia

04.7 Ostatné odvetvia

- 04.7.1 Distribučné siete a skladovanie
- 04.7.2 Ubytovanie a stravovanie
- 04.7.3 Cestovný ruch
- 04.7.4 Viacúčelové rozvojové projekty

04.8 Výskum a vývoj v ekonomickej oblasti

- 04.8.1 Výskum a vývoj v ekonomickej, obchodnej a pracovnej oblasti
- 04.8.2 Výskum a vývoj v oblasti poľnohospodárstva, lesníctva, rybného hospodárstva a poľovníctva
- 04.8.3 Výskum a vývoj v oblasti palív a energie
- 04.8.4 Výskum a vývoj v oblasti ťažby, výroby a výstavby
- 04.8.5 Výskum a vývoj v oblasti dopravy
- 04.8.6 Výskum a vývoj v oblasti komunikácie
- 04.8.7 Výskum a vývoj v iných odvetviach

04.9 Ekonomická oblasť inde neklasifikovaná

- 04.9.0 Ekonomická oblasť inde neklasifikovaná

05 OCHRANA ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA

05.1 Nakladanie s odpadmi

- 05.1.0 Nakladanie s odpadmi

05.2 Nakladanie s odpadovými vodami

- 05.2.0 Nakladanie s odpadovými vodami

05.3 Znižovanie znečistenia

- 05.3.0 Znižovanie znečistenia

05.4 Ochrana prírody a krajiny

- 05.4.0 Ochrana prírody a krajiny

05.5 Výskum a vývoj v oblasti ochrany životného prostredia

- 05.5.0 Výskum a vývoj v oblasti ochrany životného prostredia

05.6 Ochrana životného prostredia inde neklasifikovaná

- 05.6.0 Ochrana životného prostredia inde neklasifikovaná

06 BÝVANIE A OBČIANSKA VYBAVENOSŤ

06.1 Rozvoj bývania

- 06.1.0 Rozvoj bývania

06.2 Rozvoj obcí

- 06.2.0 Rozvoj obcí

06.3 Zásobovanie vodou

- 06.3.0 Zásobovanie vodou

06.4 Verejné osvetlenie

- 06.4.0 Verejné osvetlenie

06.5 Výskum a vývoj v oblasti bývania a občianskej vybavenosti

- 06.5.0 Výskum a vývoj v oblasti bývania a občianskej vybavenosti

06.6 Bývanie a občianska vybavenosť inde neklasifikovaná

- 06.6.0 Bývanie a občianska vybavenosť inde neklasifikovaná

07 ZDRAVOTNÍCTVO

07.1 Zdravotnícke výrobky, prístroje a zariadenia

- 07.1.1 Lieky
- 07.1.2 Zdravotnícke pomôcky, špeciálny zdravotnícky materiál a dietetické potraviny
- 07.1.3 Iné zdravotnícke výrobky, prístroje a zariadenia

07.2 Ambulantná zdravotná starostlivosť

- 07.2.1 Všeobecná zdravotná starostlivosť
- 07.2.2 Špecializovaná zdravotná starostlivosť (okrem zubno-lekárskej starostlivosti)
- 07.2.3 Zubno-lekárska zdravotná starostlivosť
- 07.2.4 Iná ambulantná zdravotná starostlivosť

07.3 Ústavná zdravotná starostlivosť

07.3.1 Zdravotná starostlivosť poskytovaná vo všeobecných nemocniciach (okrem zdravotnej starostlivosti poskytovanej v odbore gynekológia a pôrodnictvo)

07.3.2 Zdravotná starostlivosť poskytovaná v špecializovaných nemocniciach (okrem zdravotnej starostlivosti poskytovanej v odbore gynekológia a pôrodnictvo)

07.3.3 Zdravotná starostlivosť poskytovaná v špecializačnom odbore gynekológia a pôrodnictvo

07.3.4 Iná ústavná zdravotná starostlivosť

07.4 Ochrana, podpora a rozvoj verejného zdravia

07.4.0 Ochrana, podpora a rozvoj verejného zdravia

07.5 Výskum a vývoj v oblasti zdravotníctva

07.5.0 Výskum a vývoj oblasti zdravotníctva

07.6 Zdravotníctvo inde neklasifikované

07.6.0 Zdravotníctvo inde neklasifikované

08 REKREÁCIA, KULTÚRA A NÁBOŽENSTVO

08.1 Rekreačné a športové služby

08.1.0 Rekreačné a športové služby

08.2 Kultúrne služby

08.2.0 Kultúrne služby

08.3 Vysielacie a vydavateľské služby

08.3.0 Vysielacie a vydavateľské služby

08.4 Náboženské a iné spoločenské služby

08.4.0 Náboženské a iné spoločenské služby

08.5 Výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva

08.5.0 Výskum a vývoj v oblasti rekreácie, kultúry a náboženstva

08.6 Rekreácia, kultúra a náboženstvo inde neklasifikované

08.6.0 Rekreácia, kultúra a náboženstvo inde neklasifikované

09 VZDELÁVANIE

09.1 Predprimárne a primárne vzdelávanie

09.1.1 Predprimárne vzdelávanie

09.1.1.1 Predprimárne vzdelávanie s bežnou starostlivosťou

09.1.1.2 Predprimárne vzdelávanie so špeciálnou starostlivosťou

09.1.2 Primárne vzdelávanie

09.1.2.1 Primárne vzdelávanie s bežnou starostlivosťou

09.1.2.2 Primárne vzdelávanie so špeciálnou starostlivosťou

09.2 Sekundárne vzdelávanie

09.2.1 Nižšie sekundárne vzdelávanie

09.2.1.1 Nižšie sekundárne vzdelávanie všeobecné s bežnou starostlivosťou

09.2.1.2 Nižšie sekundárne vzdelávanie všeobecné so špeciálnou starostlivosťou

09.2.1.3 Nižšie sekundárne vzdelávanie odborné s bežnou starostlivosťou

09.2.1.4 Nižšie sekundárne vzdelávanie odborné so špeciálnou starostlivosťou

09.2.2 Vyššie sekundárne vzdelávanie

09.2.2.1 Vyššie sekundárne vzdelávanie všeobecné s bežnou starostlivosťou

09.2.2.2 Vyššie sekundárne vzdelávanie všeobecné so špeciálnou starostlivosťou

09.2.2.3 Vyššie sekundárne vzdelávanie odborné s bežnou starostlivosťou

09.2.2.4 Vyššie sekundárne vzdelávanie odborné so špeciálnou starostlivosťou

09.3 Postsekundárne neterciárne vzdelávanie

09.3.0 Postsekundárne neterciárne vzdelávanie

09.3.0.1 Postsekundárne neterciárne vzdelávanie všeobecné

09.3.0.2 Postsekundárne neterciárne vzdelávanie odborné

09.4 Terciárne vzdelávanie

09.4.1 Prvý stupeň terciárneho vzdelávania

09.4.1.1 Vyššie odborné vzdelávanie

09.4.1.2 Nižšie terciárne vzdelávanie (bakalárske)

09.4.1.3 Vyššie terciárne vzdelávanie (magisterské, inžinierske, doktorské)

09.4.2 Druhý stupeň terciárneho vzdelávania

09.5 Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne

09.5.0 Vzdelávanie nedefinované podľa úrovne

09.6 Vedľajšie služby v školstve

09.6.0 Vedľajšie služby v školstve

09.6.0.1 Vedľajšie služby poskytované v rámci predprimárneho vzdelávania

09.6.0.2 Vedľajšie služby poskytované v rámci primárneho vzdelávania

09.6.0.3 Vedľajšie služby poskytované v rámci nižšieho sekundárneho vzdelávania

09.6.0.4 Vedľajšie služby poskytované v rámci vyššieho sekundárneho vzdelávania

09.6.0.5 Vedľajšie služby poskytované v rámci postsekundárneho vzdelávania

09.6.0.6 Vedľajšie služby poskytované v rámci prvého stupňa terciárneho vzdelávania

09.6.0.7 Vedľajšie služby poskytované v rámci druhého stupňa terciárneho vzdelávania

09.6.0.8 Vedľajšie služby poskytované v rámci vzdelávania nedefinovaného podľa úrovne

09.7 Výskum a vývoj v oblasti vzdelávania

09.7.0 Výskum a vývoj v oblasti vzdelávania

09.7.0.1 Výskum a vývoj v oblasti vzdelávania (okrem výskumu a vývoja v oblasti terciárneho vzdelávania)

09.7.0.2 Výskum a vývoj v oblasti vzdelávania v rámci terciárneho vzdelávania

09.8 Vzdelávanie inde neklasifikované

09.8.0 Vzdelávanie inde neklasifikované

10 SOCIÁLNE ZABEZPEČENIE

10.1 Choroba, invalidita a ťažké zdravotné postihnutie

10.1.1 Choroba

10.1.2 Invalidita a ťažké zdravotné postihnutie

10.2 Staroba

10.2.0 Staroba

10.3 Pozostalí

10.3.0 Pozostalí

10.4 Rodina a deti

10.4.0 Rodina a deti

10.5 Nezamestnanosť

10.5.0 Nezamestnanosť

10.6 Bývanie

10.6.0 Bývanie

10.7 Sociálna pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi

10.7.0 Sociálna pomoc občanom v hmotnej a sociálnej núdzi

10.8 Výskum a vývoj v oblasti sociálneho zabezpečenia

10.8.0 Výskum a vývoj v oblasti sociálneho zabezpečenia

10.9 Sociálne zabezpečenie inde neklasifikované

10.9.0 Sociálne zabezpečenie inde neklasifikované

Zdroj: Vyhláška Štatistického úradu Slovenskej republiky č. 257/2014, ktorou sa vydáva štatistická klasifikácia výdavkov verejnej správy (SK COFOG)

Príloha č. 2 – Veľkosť výdavkov verejnej správy na Slovensku podľa SK COFOG

	2015	2016	2017	2018	2019
Všeobecné verejné služby					
V mil. €	4 783,6	4 089,2	4 366,4	4 485,6	4 971,7
% z VV	13,1	11,8	13,1	12,6	13,0
% z HDP	6,0	5,0	5,2	5,0	5,3
Obrana					
V mil. €	695,8	704,5	816,9	921,3	1 033,7
% z VV	1,9	2,0	2,4	2,6	2,7
% z HDP	0,9	0,9	1,0	1,0	1,1
Verejný poriadok a bezpečnosť					
V mil. €	1 997,1	1 987,2	1 819,9	1 997,3	2 168,3
% z VV	5,5	5,7	5,4	5,6	5,7
% z HDP	2,5	2,5	2,2	2,2	2,3
Ekonomická oblasť					
V mil. €	6 206,7	4 861,1	4 468,8	4 774,0	4 831,4
% z VV	17,0	14,1	13,4	13,4	12,6
% z HDP	7,8	6,0	5,3	5,3	5,1
Ochrana životného prostredia					
V mil. €	740,4	597,2	660,5	702,1	752,8
% z VV	2,0	1,7	2,0	2,0	2,0
% z HDP	0,9	0,7	0,8	0,8	0,8
Bývanie a občianska vybavenosť					
V mil. €	543,4	399,1	383,3	467,0	487,3
% z VV	1,5	1,2	1,1	1,3	1,3
% z HDP	0,7	0,5	0,5	0,5	0,5
Zdravotníctvo					
V mil. €	5 698,5	6 058,0	4 637,5	4 951,5	5 396,1
% z VV	15,6	17,5	13,9	13,9	14,4
% z HDP	7,1	7,5	5,5	5,5	5,7
Rekreácia, kultúra a náboženstvo					
V mil. €	787,3	656,3	690,8	949,7	1 115,7
% z VV	2,2	1,9	2,1	2,7	2,9
% z HDP	1,0	0,8	0,8	1,1	1,2
Vzdelávanie					
V mil. €	3 331,9	3 129,6	3 284,1	3 529,8	4 010,5
% z VV	9,1	9,1	9,8	9,9	10,5
% z HDP	4,2	3,9	3,9	3,9	4,3
Sociálne zabezpečenie					
V mil. €	11 723,6	12 092,8	12 312,0	12 856,7	13 473,3
% z VV	32,1	35,0	36,8	36,1	35,2
% z HDP	14,7	14,9	14,6	14,4	14,3

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Príloha č. 3 – Veľkosť verejných výdavkov v krajinách EÚ28 v mil. €

	2015	2016	2017	2018	2019
EÚ28	6 992 313,9	6 953 579,8	7 079 257,7	7 290 469,6	7 549 652,9
Belgicko	223 850,3	228 451,6	231 561,0	240 313,6	247 898,6
Bulharsko	18 456,9	17 010,0	18 281,4	20 510,8	22 216,3
Česko	71 102,8	70 533,6	75 673,2	85 642,7	92 623,1
Dánsko	148 870,0	148 572,1	149 024,1	152 822,0	153 737,8
Nemecko	1 335 789,0	1 390 374,0	1 440 759,0	1 492 201,0	1 558 090,0
Estónsko	8 154,5	8 568,1	9 351,4	10 184,3	10 936,0
Írsko	76 355,6	75 791,2	77 802,2	82 586,6	86 285,6
Grécko	94 929,0	86 631,0	85 703,0	87 042,0	87 030,0
Španielsko	472 962,0	472 733,0	478 804,0	501 774,0	524 037,0
Francúzsko	1 248 656,0	1 266 435,0	1 298 023,0	1 315 051,0	1 349 280,0
Chorvátsko	21 785,4	22 125,0	22 281,5	23 919,6	25 468,6
Taliansko	832 927,0	832 265,0	846 807,0	857 171,0	870 580,0
Cyprus	7 256,6	7 089,5	7 395,9	9 226,8	8 831,0
Lotyšsko	9 493,8	9 479,1	10 438,6	11 471,0	11 704,4
Litva	13 133,0	13 315,4	14 047,5	15 472,4	16 985,4
Luxembursko	21 861,4	22 509,6	24 010,6	25 426,6	26 886,9
Maďarsko	56 823,8	54 404,4	59 000,1	62 378,6	66 561,1
Malta	3 827,2	3 800,0	4 071,4	4 575,7	4 989,9
Holandsko	307 826,0	308 695,0	313 333,0	327 365,0	340 424,0
Rakúsko	176 030,0	179 059,0	182 091,3	187 850,6	193 058,5
Poľsko	179 398,7	175 564,5	192 915,4	206 781,4	222 895,9
Portugalsko	86 707,4	83 615,9	88 897,4	88 722,5	91 004,2
Rumunsko	57 831,6	58 814,5	62 855,8	71 423,3	80 919,5
Slovinsko	18 925,3	18 669,7	18 955,1	19 952,8	20 971,6
Slovensko	36 508,2	34 574,9	33 440,3	35 615,0	38 240,7
Fínsko	119 415,0	121 044,0	121 375,0	124 491,0	127 809,0
Švédsko	224 693,5	231 746,5	236 291,7	234 585,9	234 075,9
Spojené Kráľovstvo	1 118 067,4	1 010 949,6	973 616,1	993 978,8	1 036 139,3

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu

Príloha č. 4 – Podiel verejných výdavkov na HDP krajín EÚ28

	2015	2016	2017	2018	2019
EÚ28	47,1	46,4	45,9	45,7	45,8
Belgicko	53,7	53,1	52,0	52,2	51,8
Bulharsko	40,4	35,0	34,9	36,6	36,3
Česko	41,9	39,8	39,0	40,6	41,1
Dánsko	54,5	52,5	50,5	50,5	49,5
Nemecko	44,1	44,4	44,2	44,5	45,2
Estónsko	39,5	39,4	39,2	39,4	39,4
Írsko	29,1	28,1	26,2	25,3	24,2
Grécko	53,9	49,7	48,4	48,4	47,5
Španielsko	43,9	42,4	41,2	41,7	42,1
Francúzsko	56,8	56,7	56,5	55,6	55,4
Chorvátsko	48,8	47,5	45,3	46,0	47,0
Taliansko	50,3	49,1	48,8	48,4	48,6
Cyprus	40,6	37,5	36,5	42,7	38,4
Lotyšsko	38,6	37,4	38,7	39,3	38,2
Litva	35,2	34,2	33,2	34,0	34,8
Luxembursko	40,4	40,0	41,3	42,1	42,9
Maďarsko	50,4	46,8	46,5	45,9	45,6
Malta	38,3	35,9	34,9	36,6	37,1
Holandsko	44,6	43,6	42,4	42,3	42,0
Rakúsko	51,1	50,1	49,3	48,7	48,6
Poľsko	41,7	41,1	41,3	41,5	41,8
Portugalsko	48,2	44,8	45,4	43,2	42,5
Rumunsko	36,1	34,6	33,5	34,9	36,3
Slovinsko	48,7	46,2	44,1	43,5	43,3
Slovensko	45,7	42,7	39,6	39,8	40,7
Fínsko	56,5	55,6	53,6	53,3	53,3
Švédsko	49,3	49,7	49,2	49,8	49,1
Spojené Kráľovstvo	42,3	41,5	41,3	41,1	41,0

Zdroj: Vlastné spracovanie podľa údajov z Eurostatu